

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Β'
30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1902

ΙΤΑΛΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

ΣΤΟΝ ΟΡΦΕΑ

Αοιδέ, ποῦ τὴ Συμβία τρέχοντας στ' ἀνήλιο
σκότος ζητᾶς τῆς λησμονᾶς καὶ τοῦ θαράτου,
μὴ μοῦ βαρύνῃς ἀν' εἴγω σ' αὐτὸν τὸ σπήλαιο
φθάνω μὲ τ' ἄξια τοῦτα πνεύματα ἐδῶ πάτον.

Δίγα ἐδῶ μακρονὰ μᾶς σέργει ἀπὸ τὸν ἥλιο
γιὰ τὰ κρύφια τοῦ τόπου αὐτοῦ φρίκη γεμάτου
τοῦ Ἐρέβους δλον θὰ σοῦ ἀγοίξῃ τὸ βασίλειο
ὅ θεδς ποῦ σ' ἔσε μιλεῖ, καὶ τὰ κρυφά του.

Σῆρε καὶ φέρε ἐκεῖθε δῶρο τὴν Ἀλήθεια
στὲς πονεμένες μας ψυχές· τὴ λαχταρίζοντας
σὺ τὸ ξέρεις, μὲ θεῖο πόθο δλα τὰ στήθια.

Κι ώστόσο, ως νὰ γνωίσῃς ἀπ' τ' ἀνήλια μέρη,
δάφνες τὰ χέρια μας στὴ γῆ θὰ σοῦ σκορπίζοντας
γιὰ τὰ χράμια σου ἔσε, γιὰ τ' ἀκριβό σου ταῖρι.

ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

"Εκλαψε, ύπερολαμπρε, ή πατρίδα σου θωράντας
έρμη ἀπὸ σὲ τὴν ἀγκαλιά της ν' ἀπομένη,
κ' ἔκλαψε πάλι γιὰ τὴ δάφνη σου πονῶντας
π' ὅχι δική της τόσο σ' ἀρεσε, ἀλλὰ ξένη.

Καὶ πικρότερα τώρα δέρνεται χτυπῶντας
χέρι μὲν χέρι, καὶ ἀνακράζει ἀπελπισμένη.
«Ωἱμε! καὶ τὸ κορμὸν μοῦ παίρνοντ, ποῦ καὶ ζῶντας
στὰ ξένα ηὗρε τιμῆ, σ' τὰ ξένα πεθαίνει».

"Ἄχ! γιὰ τὰ ἔξαίσι αὐτὰ ποῦ σ' ἐδοξάσαν κάλλη
τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς καὶ δύναμή χαν τόση,
ποῦ μοναχὰ θὰ τὰ νοήσουν οἵ μεγάλοι,

ἄν ή πατρίδα σου δὲ θέλεις νὰ σπαράξῃ
πάντα σ' τὸν πόνο, καὶ σ' τὸ κλάῦμα της νὰ λνώσῃ,
κάμε σ' αὐτὴν νὰ βγῆ κάποιος ποῦ νὰ σοῦ μοιάξῃ.

ΣΤΟΝ ΟΡΦΕΑ

Οἱ ἄνθρωποι ἀκολούθησαν τὸ ἀθάνατό του μέλος,
τὸ δέχτηκαν στὰ στήθη τους καὶ τὸ κακὸ ἀστοχῆσαν.
Ἐβλάστησέ τους στὴν ψυχὴ τὸ θεῖκὸ λουλοῦδι,
καὶ πόβοντάς το π' ἄνοιγεν ἀπάντεχα, ἔχαρηκαν,
καὶ πᾶς καιροὺς τόχαν προτοῦ σὰν ὄνειρο ἐθυμόνταν.
Ἀκράτητοι δρόμο μακρὸν σ' ἀκολουθῆσαν,
μὲ πρόσωπα δπον ἔξαστραφτε πρωτόφαντη ὁμορφάδα,
σὲ λαγκαδιὲς καὶ σὲ βοννά, σ' ἀκρογιαλιὲς καὶ σπήλαια,
σὲ δρόμους μακρυνότατους ἀπάτητης ἀβύσσουν,
καὶ βήματα, κινήματα συντρέχαν τὸ ὁνθμό σουν,
καὶ σκόρπιες διάφορες φωνὲς ἐφαίνονταν δικές σουν.
Σ' ὅλη τὴν πλάση τῶν θυητῶν ἔμεινεν ἔτσι ή βοῦλα
τοῦ μέλους σουν, κι ἀδροσε αὐτὴ μ' αὐτὸ τὸ κίνημά της.
Ξένος, ἀδριστος ἀχός δπίσωθε τους ξάφρουν

γιὰ μὰ στιγμὴ τὸν βάσταξε καὶ γέροντν νὰ κοιτάξοντν.

"Ηταν τὰ ζῶα π' ἔμονζαν, τὰ δέντρα ποῦ κροτοῦσαν,
μήνυμ' ἀρχῆς τοῦ αἰσθήματος καὶ στοχασμοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
Δέξας στεφάνη σ' ἔξωνε, καὶ ἀπάντου σου ηταν ἄλλο,
ἀστρα καὶ κόσμοι μακρυνοὶ ποῦ ἀπάντου σου ἔχορεναν
γοργὰ καὶ βεργοληγερὰ σὰ πόνυφες γυναικες,
κ' ἐν' ἄλλο, ἐν' ἄλλο ἐπλέκονταν στὸ κέντρο τῆς Ἀρύσσουν,
ποῦ τὰ κρυφὰ μνησήρια της ἑτοιμαζότουν ὅλα
νὰ ξεσκεπάσῃ ξάστερα στὰ μάτια σου ἀποκάτον.

"Ἐτσι γιγάντια ἐπάλευες μὲ γίγαντα τὴ Μοῖρα,
ποῦ σιωπῆλη μονομούσιες κρυφὰ τὸ θρίαμβό της.
«Ἡ ποδητή σου, ή ποδητή, καὶ ηταν καὶ δίκιο, ἔχαθη.
Δύναμη θεία πέφτοντας ἀπ' τῶν θεῶν τὸν κόρφο,
ὅλη σὲ μερικοὺς σκοποὺς ἐστράφη, καὶ σ' τῆς τέχνης
τὸ μεγαλεῖο μικροστός δ' ἀνθρωπος κρυβότουν,
ποῦ μήτε κάν τὴν κεφαλὴ δυνήθη νὰ μὴ γύρη.

ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΑ ΣΤΥΛΙΑΝΗ ΜΑΚΡΗ ΚΟΜΗΣΑ ΣΟΛΩΜΟΥ

"Υπτον ἀνεξύπνητον δ' ἀδελφός σου εἶχε τὸ βύθος,
καὶ ή χλωμάδα ή στεργή στὴν ὅψη ἀσπρολογοῦσε.
τοῦ φιλοῦσες ἐσὺ μὲ κλάμα αὐτὸ τὸ στῆθος,
ποῦ τόσο λίγο πρὸν γιὰ σέρα ἐλαχταροῦσε.

"Ωστόσο μ' ὅλο γαληνότατο τὸ ηθος,
ν' ἀναπανθῆ σ' τὸν κόρφο τοῦ θεοῦ κινοῦσε,
καὶ τὴν ἀγνὴ ψυχὴ συγάδενε τὸ πλῆθος
τῶν Ἀρετῶν, ποῦχε στὰ στήθη ὅταν ἔξοῦσε.

"Ἐτρεξαν πάραντ' ἀπ' τὸ ἀθάνατα λημέρια
νὰ τὸν συναπαντήσουν τὰ μικρὰ παιδιά σουν,
καὶ μὲ φωνὴ χαρᾶς ἐσήκωσαν τὰ χέρια.

"Απλωσ' ἐκεῖνος σ' ὅλα τὴν ἀγκάλη, ἀλλ' ἀμα
στὲς δοδαρὲς θωριές τους εἶδε τὴ θωριά σουν,
ἐπόνεσε ή καρδιά του καὶ τὸν πῆρε κλάμα.

ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΣΤΥΛΙΑΝΟΥ ΜΑΡΚΟΡΑ

Χθὲς ἔδειξες στὸν κόσμο, ὁ Τύχη, καὶ σὲ μέρα
τὸ τὸν ἄμοιρο καὶ μοῦπες στὴ λαλιά σου·
«Τὸ ἥδος τοῦτο τὸ σεμιρὸ περιεργάσουν
καὶ πὲς ἀν ἐδῶ κάτου εἶν’ ὅμοιο τὸν κανένα.

Καὶ στὴ συλλογισμένῃ ὅψη, ὅπον σπαζμένα
γελοῦν τῆς νότης τ’ ἄνθη, λίγην ὥρα στάσου·
φίξε στὰ βάθη τῆς ψυχῆς τὸν τὴν ματιά σου,
κ’ εὗρε μέσα ψεγάδια, ἀν ἡμπορεῖς, κρυμμένα.

‘Ιδές τὸν γύνω του, χωρὶς νὰ τὸ γγωρίζῃ,
νὰ θησανρίζῃ ἀγάπη, καὶ σ’ αὐτὸν νὰ κλίνῃ
καὶ σὲ θεοῦ πνοὴν ἡ δάφνη νὰ φλιφλίζῃ».

Σὲ τόση ἐλπίδα μιὰ μονάχη ἄχαρη χάρη
τὸ δύσκολό σου χέρι, ὁ Τύχη, σ’ ἐμὲ δίνει·
ἔλειπα, καὶ δὲν εἶδα τὸ στεργὸν κλινάρι.

ΣΤΟΝ ΚΟΜΗΤΑ ΠΑΥΛΟ ΜΕΡΚΑΤΗ

Τὴν πρώτη μέρα ποῦ τοῦ ἥλιου τὴν λαμπράδα
ἀπ’ τὴν ἀνατολὴν θὰ ἴδοιμε νὰ προβαίνῃ,
θὰ κάμουμε ἡ φωνὴ τὸν τραγουδιοῦ νὰ βγάλῃ
ἥσυχη ἐκεῖ σ’ τὴν μαθημένη πρασινάδα.

Θὰ συρίζῃ τῆς αὔρας μὲ πολλὴ γλυκάδα
παραπονετικὴ πνοὴ κ’ ἔρωτεμένη,
καὶ μὲ τὸν Ζέφυρον τὸν ἥχο ἀρμονισμένη
θὰ τρέχῃ ἡ βρύση μὲ μυριόχαρη γοργάδα.

‘Ἄσ λάμψῃ αὐτὸς δ ἥλιος ποῦ καιροὺς σιγάει!
καὶ ἀς ξανάγύρουν’ ὅπον ἡ αὔρα ψυθυρίζει
κι’ δπον δειλὸν νερομονῷρισμα κυλάει.

Καθισμένοι μαζὶ στὰ χόρτα στὴ δροσούλα,
θὰ τονίσουμ’ ἐκεὶ τραγοῦδι ν’ ἀρμονίζῃ
μὲ τ’ ἀγεράκι τὸ γλυκό, μὲ τὴ βρυσοῦλα.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΙΠΠΟΤΗ ΙΩΑΝΝΗ ΦΡΑΙΖΕΡ

Γεμάτο ἀπ’ τὴν ψυχή μου, ἀπὸ τὸ στοχασμό μου,
στῶν Ἀγγλῶν πέταξε τὴ γῆ χρυσόνειρό μου.
Σῦρε στὸ σπίτι τοῦ Ιωάννη μου, ποῦ ἡ θεία
Πίστη καὶ τῶν Μονσῶν ἐστήθηκε ἡ χορεία,
καὶ πές· «Ἐκεῖνος ποῦ σ’ ἐσένα ἥθελε χύσῃ
ἀπ’ τὰ καλὰ τῆς γῆς ὅλη τὴν πλούσια βρύση,
θέλει ἐδῶ νὰ πετάξω, καὶ σ’ ἐσὲ νὰ φθάσῃ
ὅπι αὐτὸς αἰσθανότον δταν μὲ ἔχει πλάσῃ».

ΤΟ ΡΟΔΟ

Οταν στὸν οὐρανὸν προβαίνοντας τὸ βράδυ
σ’ ἀγνὲς ἀγάπες κι’ ἀγιους στοχασμοὺς καλοῦσε,
σὲ κλειστὸ μπῆκα περιβόλι, ποῦ στὸ σιάδι
σιμὰ τοῦ ποταμοῦ μὲ τ’ ἄνθη τὸν εὐωδοῦσε.

Κ ἐκεῖ θωρᾶ τὸ ρόδο, ποῦ χωρὶς ψεγάδι
πρῶτο σ’ τὲς πρῶτες δύορφιες λαμποκοποῦσε,
ἄλλὰ τὸ ἔρωτικὸ τὸν κόρφον κοκκινάδι
στὸ γλυκὸ πόθο τὸν ματιοῦ μου ἀκόμη ἐκλειοῦσε.

Ζεφύρουν μαλακὴ φτεροῦγα τὸν χαϊδεύει
τ’ ἀπάρθενο στελέχη· θέλει αὐτὸν ν’ ἀνοίξῃ,
ἄλλὰ δειλό, τὸ κεφαλάκι τὸν σαλεύει.

‘Αροίγει τέλος σὰ χειλάκι ἔρωτεμένο
πρώτη φορά, κι’ ἀπὸ τὸν πόθο τὸν νὰ δείξῃ
τὰ κάλλη του, γλυκὰ σὰ φλόγα εἶναι βαμμένο.

ΓΙΑ ΓΑΜΟ

Δίνει τὸν δόκο ή κόρη, κ' ἔμειναν κρυμμένα
τὰ κοίνα τῆς θωριᾶς σὲ πύρινη πορφύρα·
αῦρα, ποῦ τὸν ἀκοῦσ, στὰ δλόχαρ' ἀπλωμένα
γοργὰ φτερά σου φέρτον στὴ θεὰ Κυνθήρα.

Στοχαζόμενη αὐτὰ τ' ἀγνὰ χαριτωμένα
χειλάκια, ποῦ τοῦ ὀραίου ἐγίναν δόκον ή θύρα,
θὰ χύσῃ βλέμματα σπιθόβολα σ' ἐσένα
τοῦ ἀθανάτου ματιοῦ, ποῦναι τοῦ κόσμου ή πύρα.

Ξαναγῦρε κατόπι ἀχτιροβολισμένη
τὰ ζεφυράκια σου νὰ βρῆς, καὶ μὲ καμάρι
πές τους γιατὶ γυρίζεις ἔτοι στολισμένη,

καὶ θὰ ἴδης ἄλλο δρόμο καὶ τὴν Αὔρ' ἀκόμη,
καλότυχη μητρύτρα, μὲ θυμὸν νὰ πάρῃ,
πῶφερε τὴν χρυσὴ τῆς Βερενίκης κόμη.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

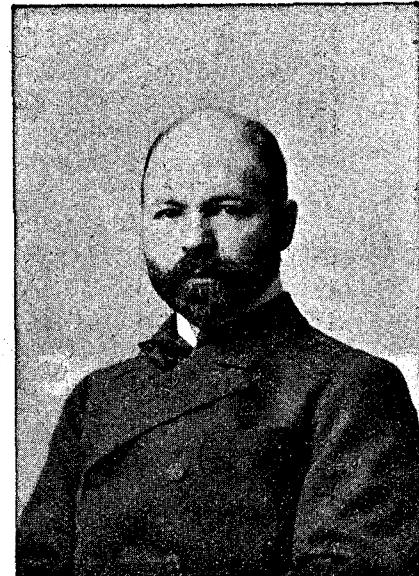
Μετάφρασις Γεωργίου Καλογούρου.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

ΠΕΩΡΓΙΟΣ

ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ

Πρό τινων ἡμερῶν κάποιος διερμηνεὺς ξενοδοχείου, ή ἔξι ἐπαγγέλματος ξεναγός, παρουσιάσθη εἰς τὸν ἔγκατεστημένον πλέον ἐν Ἀθήναις Ἑλλῆνα καλλιτέχνην κ. Ἰακωβίδην καὶ τοῦ ἔξητησε τὴν ἀδειαν νὰ δηγήσῃ εἰς τὸ ζωγραφεῖον του δύο Ἀμερικανοὺς ἐπισκέπτας. Εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Ἰακωβίδου διὰ τὰ ζωγραφεῖα δὲν ἀνάγονται εἰς τὰ δημόσια θεάματα, τὰ δποία ἔχονται διὰ νὰ ἰδουν οἱ ξένοι, οἱ ξεναγός προσέθηκεν: 'Υπερηφανεύομαι διὰ τὴν πατρίδα μας τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπιθυμῶ νὰ βλέπουν οἱ ξένοι διὰ τὴν δραιότερον ὑπάρχει εἰς τὸν τόπον μας.

'Ο ξεναγός, μὲ τοὺς λόγους του αὐτούς, ἔξεφρασεν διὰ τοῦ δὲν θὰ κατώρθωναν νὰ ἐκφράσουν δλόκληρα ἀριθμοί εἴρημερίδων. Καὶ πράγματι, μέσα εἰς τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν πόλιν αὐτήν, η δποία διημέραι ἔξωραιζεται καὶ πλουτίζεται καὶ ἐλκύει ἐπισκέπτας ἀπὸ περάτων τῆς γῆς, ἐν ἀπὸ τὰ δραιότερα πράγματα ποῦ ἔχει τις νὰ ἰδῃ εἰνε καὶ τὸ ζωγραφεῖον τοῦ κ. Ἰακωβίδου.

'Απέραντον, εἰς μίαν τῶν ἄνω αἰθουσῶν τοῦ κεντρικοῦ διαμερίσματος τοῦ Πολυτεχνείου, τὸ ζωγραφεῖον ἐπιδεικνύει τὸν πλούτον τῶν περσικῶν του ταπήτων, ἀναριθμήτων καὶ ποικίλων, καὶ τὴν πληθὺν τῶν ἀρχαϊκῆς τέχνης κοσμημάτων του, ἐνετικῶν κατόπτρων καὶ οἰκοσήμων καὶ πορφῶν ἀναγεγλυμμένων καὶ ἐπίπλων τῆς ἐποχῆς τῆς γαλλικῆς αὐτοκρατορίας,

καὶ ἐπίπλων τῆς συγχρόνου τέχνης, προκαλούντων εἰς ἀσιατικῶς μαλθακὴν ἀνάπταυσιν. Ἄλληθης ἔκπληξις καταλαμβάνει τὸν ἐπισκέπτην, μόλις εἰσερχόμενον εἰς τὸν πρῶτον θάλαμον διότι δηλ ή αἴθουσα διαιρεῖται εἰς τὸ κυρίως ζωγραφεῖον καὶ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ὑποδοχῆς, τὸ ἐρυθρόν, τὸ ἀποπνίγον τὸν κρότον τῶν βημάτων ὑπὸ τὸ πάχος τῶν ποικιλοχρόμων ταπήτων του, τὸ περιφρούρουμένον ὑπὸ ὑψηλῶν βελουδίνων παραπετασμάτων, ἐπιχαρίτως συγκρατουμένων καὶ εἰς τὰς εὐγράμμους πτυχὰς τῶν δποίων παῖζει τὸ φῶς μὲ θλάσεις ἀπαλάς ή ἀποτόμους. Καὶ δῆλος αὐτὸς ὁ πλούτος, δῆλαι αὐταὶ τῶν χωμάτων αἱ ἀντιθέσεις καὶ διακυμάνσεις καὶ ἀρμονικαὶ γειτνιάσεις καὶ συνεύξεις, καὶ τῶν γραμμῶν αἱ φαινομενικαὶ ταλαντεύσεις κατανύσσονταν εὐθὺς ἔξι ἀρχῆς τὸν ἐπισκέπτην καὶ τὸν προετοιμάζονταν διὰ τὴν ἄλλην τὴν καλλιτεχνικὴν κατάνυξιν, η δποία τὸν ἀναμένει εἰς τὸ κυρίως ζωγραφεῖον.

'Ἐκεῖ διάκοσμος εἶνε σκοπιμώτερος καὶ σχετίζεται ἀμεσώτερον μὲ τὴν φαντασίαν τοῦ ζωγράφου, η δποία ἀποφεύγει τὸ κοινὸν καὶ τετριμμένον. Τὸ περίφραγμά του εἶνε ἐλαφρῶς πράσινον, θωπεύον ἀπαλὰ τὴν δρασιν τὰ ἐπιπλα μὲ ρυθμούς πρωτοτύπους καὶ παραδόξους, ἀλλ' ἐνδιαφέροντας διὰ τὴν ἄκραν καλαισθήσιαν καὶ τὴν γλαφυρότητα τῶν παραστάσεων, ἐμμέσως συμβολικῶν, ἀμέσως δραίων. Τεμάχια τῆς ἴστορίας τῆς τέχνης καὶ τεμάχια τῆς

ιστορίας τῆς ἀνθρωπότητος ἐκτυλίσσονται ἐκεῖ, καὶ τῶν Περσῶν τὸ ἄγριον καὶ ἡ μυστικοπάθεια τῶν Βυζαντινῶν καὶ τῶν Ἐνετῶν ἡ ἀρχοντία, ἀντιπόσω πεύονται ὅλα αὐτὰ μὲ ἀρμονικὴν ἀτεξίαν, χωρὶς νὰ ὑποχωρῇ τὸ ἐκ τοῦ χρόνου θάμβωμά των πρὸ τῶν στιλβόντων πλαισίων τῶν ἐκτεθειμένων εἰκόνων. Καὶ ὅταν τὰ βλέπῃ τις ὅλα αὐτὰ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴνε καλλιτέχνης διὰ νὰ ἔννοησῃ ἀμέσως τὸν σκοπὸν καὶ τὸ ἔργον των. Μία γραμμὴ ἐνὸς καταπέλτου, μία μλᾶσις τοῦ φωτὸς ἐπάνω εἰς ἐν θαυμῷ κάτοπτρον, μία ἀπλῆ ἀπόχρωσις ὑφάσματος παλαιοῦ καὶ σχεδὸν ἐφθαρμένου εἰμπορεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς ἕνα ζωγράφον δλόκληρά ἔργα τέχνης ἢ νὰ ποικίλη διάφορα σημεῖα εἰκόνων ἀσχέτων. Οὐδ' εἶνε ἀπλῆ ματαιότης ὁ πλούτος ἐκεῖνος ὁ ἀφθόνως ἐκτεθειμένος οὐδὲ ἐδαπανήθησαν ἀσκόπως αἱ χιλιάδες δραχμαί, μὲς δποίας κατηρτίσθη καὶ ἐκοσμήθη καὶ ἐπλουτίσθη τὸ μοναδικὸν αὐτὸν ἐν Ἀθήναις ζωγραφεῖον, τὸ συγκρινόμενον πρὸς τὰ πολυτελέστερα ἐν Εύρωπῃ τοιαῦτα.

Προσωπογραφία.

Ο Ιακωβίδης εἶνε μᾶλλον μικρὸς τὸ ἀνάστημα, μελαγχολικός, μὲ φυσιογνωμίαν συμπαθητικήν. Εἰς τοὺς γνωρίζοντας αὐτὸν κατὰ πρῶτον, φαίνεται ἵσως ὑπὲρ τὸ δέον σοβαρός καὶ ἡ πρώτη ἐντύπωσίς σας εἶνε ὅτι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ συνάπτῃ πολλὰς γνωριμίας διότι δημιεῖ δλίγον καὶ μειδιὰ δλιγύτερον. Πόσον

Σπουδή.

δημιουργίαν συνήθως αἱ πρῶται ἐντυπώσεις! Υπὸ τὴν ὑπερβολικὴν ἐκείνην σοβαρότητα κρύπτεται παιδικὴ ἀφέλεια καλλιτέχνου καὶ μετριοφροσύνη ἀπαράμιλλος καὶ σπανία εὐγένεια αἱσθημάτων. Λατρεύει τὴν Ἑλλάδα καὶ ὁ διακαής πόθος του εἶνε νὰ φανῇ δσον τὸ δυνατὸν χορηγιμώτερος εἰς αὐτήν. Οὐδὲν εἰδος ἐγωϊσμοῦ χωρεῖ εἰς τὴν ψυχήν του καὶ διμιεῖ περὶ τῶν συναδέλφων του μὲ εἰλικρινῆ ἀγάπην.

Ο Ιακωβίδης ἐγεννήθη εἰς τὸ χωρίον Χίδηρα τῆς Λέσβου τῷ 1853, ἐκ πατρὸς ἐμπόρου. Ή πρὸς τὰς καλὰς τέχνας καὶ ἰδιαιτέρως ἡ πρὸς τὴν γλυπτικὴν κλίσις του ἐξεδηλώμη ἐν αὐτῷ ἀπ' αὐτῆς τῆς παιδικῆς ἥλικίας. "Ἐργα ζωγραφικῆς, ἵκανα νὰ ὑποκαύσουν τὸν ἔγλον του δὲν ὑπῆρχον οὔτε εἰς τὴν μικράν του πατρίδα οὔτε εἰς τὴν Σμύρνην, δπον μετὰ τοῦ πατρός του μετέβη κατόπιν διὰ νὰ μαθητεύσῃ εἰς τὰ ἐκεῖ σχολεῖα καὶ μάθῃ τὰ πρῶτα γράμματα γλυπτικὰ ἔργα εὑρίσκοντο ἐκεῖ καὶ τὸ πρῶτον ὄνειρον τοῦ Ιακωβίδου, παιδίου τότε, ἦτο νὰ καθυποτάξῃ εἰς τὴν σμύλην τοῦ μαρμάρου τὴν σκληρότητα. Καὶ ἤλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας τῷ 1871 εἰς ἥλικιαν δεκαοκταετῆ καὶ ἐμιαυτήνευσεν εἰς τὴν σχολὴν τῶν Καλῶν Τεχνῶν, τὴν κειμένην τότε ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς ἀντικρὺ τοῦ Ὁρείου, διὰ μὲν τὴν γλυ-

Τὸ κονσέργο.

πικήν παρὰ τῷ γλύπτῃ Δρόσῃ, διὰ δὲ τὴν ζωγραφικὴν παρὰ τῷ γηραιῷ ἔτι καὶ νῦν καθηγητῇ κ. Ν. Λύτρᾳ. Δὲν παρηλθει καὶ δὲ τὸ σχέδιον, ἔστεφαν τοὺς κόπους καὶ τοὺς μόχθους του καὶ τὰς στερήσεις καὶ τὰς ἀγωνίας του καὶ μέλλον εὐρύ, μέλλον ρόδινον ἥρχισε νὰ διαγελᾷ εἰς τὸν "Ἐλληνα καλλιτέχνην. Καὶ ὁ Ιακωβίδης ἐγκατεστάθη τότε ἐν Μονάχῳ καὶ τὰ ἔργα του εῦθὺς ἔξ ἀρχῆς ἐξετιμῶντο, ἐζητοῦντο, ἡγοράζοντο ἀκριβά, ἐφωτογράφουντο ἐπὶ ἀδρῷ ἀμοιβῇ τὰ σχεδιάσματα τῶν γυμνῶν του ἐνεκρίνοντο διότι ὑπὸ δημοτικοῦ ἀρχείου τὴν ἀκρίβειαν τοῦ σχεδίου καὶ εἰς τὴν τελείαν τῶν χρωμάτων ἀντίληψιν. Μετὰ ἐπταετῆ ἐν Ἀθήναις διαμονήν, μετέβη εἰς Μόναχον τῷ 1878, μαθητεύσας ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Καλῶν Τεχνῶν ἐπὶ πέντε ἔτη παρὰ τοῖς καθηγηταῖς Λαίφταις καὶ Μάξ. Ο χωριστὸς τὸν εἶχεν ἐκκύσει πλέον δριστικῶς καὶ εἶχεν ἐγκαταλίπει τελείως τὴν σμύλην. Ο Ιακωβίδης ἦτο ἥδη ζωγράφος καὶ ζωγράφος ἔξ ἐκείνων οἱ δποίοι βαίνουσι διὰ τολμηρῶν καὶ γιγαντιαίων ἀλμάτων ἐν τῷ σταδίῳ τῆς τέχνης. Τὰ σχέδιά του ἐκ τοῦ φυσικοῦ, διὰ μάθητοῦ ἀκόμη ἐν Μονάχῳ, ἐγκρινόμενα ὑπὸ τῶν καθηγητῶν του, ἐξυλογιζόμενον καὶ ἐπολλαπλασιασμένον τοῦ προσοχὴν τῶν θεατῶν καὶ τῶν κριτῶν διὰ τὴν τελειότητα τῆς ἐκτελέσεως καὶ διὰ τὴν φυσικότητα τῶν παραστάσεων καὶ ἐβραβεύοντο ἐκ τῶν πρώτων. Οι τεχνοκρῖται τῶν ἐφημερίδων ἐγχαραφον μετ' ἐνθουσιασμοῦ, ἐξαιρόντες τὴν δύναμιν τοῦ καλλιτέχνου καὶ τοῦ συνθέτου τὴν καλαισθ-

σίαν καὶ τοῦ σχεδιαστοῦ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τοῦ χρωματιστοῦ τὴν μαγικήν ἀντίληψιν. Χιλιάδες φράγκων προσεφέροντο εἰς τοὺς πίνακάς του καὶ δὲ Ιακωβίδης δὲν ἦτο πλέον ὁ πτωχὸς καὶ ταπεινὸς καλλιτέχνης, ὃς τὸν ἐνθυμοῦνται ἔδω οἱ συμμαθηταί του.

Ακαταπόνητος, ἀστείοντος, ἀνεξάντλητος, εἰργάζετο διαιρῶς καὶ αἱ εἰκόνες του διεδέχοντο ἡ μία τὴν ἄλλην, αἱ μικραὶ τὰς μεγάλας καὶ οἱ μεγάλαι τὰς μικράς. Η «Κρέουσα», η «Ιφιγένεια», ὁ «Κακὸς ἔγγονος» (εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Βιστιάδεν), τὰ «Μικρὰ βάσανα», τὸ «Κτένισμα», δὲ «Κανγᾶς», δὲ «Καπνιστής», δὲ «Ἄπλιηστος» (εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Λειψίας) «Σάλπιγγα», τὸ «Κονσέρτο» καὶ τόσα ἄλλα, μικρὰ σειρὰ ἔργων φημισθέντων ἐπερατώθησαν εἰς μικρὰν σειρὰν ἐτῶν.

Άλλ' αἱ ἀλλεπάλληλοι αὗται ἐπιτυχίαι δὲν ἥρκουν νὰ ἴκανοτοιήσουν τοὺς πόδους, οἱ δόποιοι ἀπὸ τῆς πρώτης ἐν Ἀθήναις διαμονῆς του ὑπέκαιον τὴν φαντασίαν του τούναντίον, συνετέλουν εἰς ἐνθάρρυνσιν καὶ ἀναξωπύρησιν αὐτῶν καὶ εἰς γέννησιν εὐγενῶν ἔλπιδων. Εἶνε μέγα κατόρθωμα νὰ παλαίσῃ τις εἰς τὰ μεγάλα καλλιτεχνικὰ κέντρα τῆς Ενδρώπης καὶ νὰ ὑποσκελίσῃ τόσους συμπαλαιστάς του καὶ νὰ ἔξελθῃ νικητής παραδίδων τὸ δόνομά του εἰς τὴν βαρύτην σάλπιγγα τῆς Φίμης. Εἶνε δημως μεγαλείτερον καὶ εἶνε τεράστιον τὸ ἄλλο κατόρθωμα, τὸ δόποιον κάθε ἀληθῆς Ἐλλην καλλιτέχνης ὅνειρεύεται, τὸ νὰ ἵδῃ τὴν τέχνην ἐπιστρέφουσαν ἐνδόξως εἰς τὴν πρώτην κοιτίδα της, εἰς τὴν γενέτειραν πατρίδα της, νὰ τὴν ἵδῃ ἐπιστρέφουσαν καὶ νὰ αἰσθάνεται διτὶ καὶ αὐτὸς συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιστροφήν της. Ο Ιακωβίδης, δπως καὶ δὲ Γύζης, μετὰ τοῦ δόποίου στενῶς συνεδέετο, ὀνειρεύθη καὶ αὐτὸς ἐν τοιούτῳ κατόρθωμα, καὶ οἱ πόθοι του ἀνέκαθεν ἔκει ἔτεινον. Δυστυχῶς διὰ τὴν τέχνην καὶ ἴδιαιτέρως διὰ τὴν ἐλληνικὴν τέχνην, δὲ Γύζης, κάτω ἀπὸ τὴν πλάκα τοῦ τάφου, ἔπαυσε πλέον νὰ ὅνειρεύεται τὸ ὅνειρον ἔκεινο εἰς τὸν ὄνειρον τοῦ. Ο Ιακωβίδης δημως ἐστάθη εντυχέστερος. Ή ἀναμενούμενη εὐκαιρία διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἐλλάδα τῷ παρουσιάσθη ἐγκαίρως διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐν Ἀθήναις Πινακοθήκης, τὴν δόποίαν ἐκλήθη γὰρ διευθύνη.

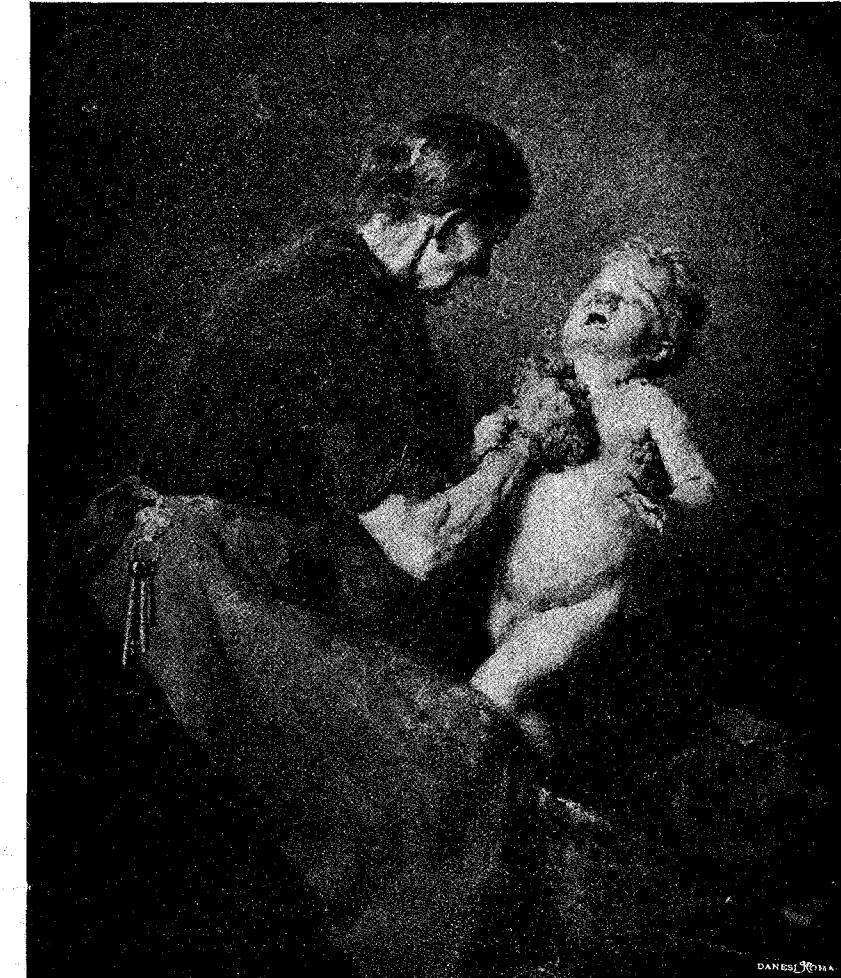
Καὶ ἴδου τώρα μέσα εἰς τὸ ζωγραφεῖον του, πρὸ τοῦ ὀκρύβαντός του, ὀνειροπολεῖ μίαν ἀληθῆ σχολὴν τῶν Καλῶν Τεχνῶν, ἀπὸ τῆς δόποίας νὰ ἔξελθῃ εὑρωστος καὶ ἀληθινὴ ἡ μέλλουσα ἐλληνικὴ τέχνη.

Εἰς τὸ ζωγραφεῖον τοῦ κ. Ιακωβίδου — τὸ δόποιον πρὸ τοῦ ὀκρύβαντός του, ἐγκαίριασθη ἐπισήμως, ἐδέχθη ἐπισκέψεις τόσων ἔξεχόντων προσώπων — εἶνε τώρα ἐκτεθειμένοι, ἐπάνω εἰς ὅκριβαντας, διάφροδοι πίνακες τοῦ Ἰδίου.

Τρεῖς τῶν ἐν λόγῳ πινάκων — ἡ Ψυχολογία, μία προσωπογραφία καὶ τὸ Κονσέρτο — ἥσαν ἐκτεθειμένα εἰς τὴν τελευταίαν "Ἐκθεσιν τῶν Παρισίων, ἔξ αὐτῶν δὲ τὸ Κονσέρτο διηγωνίσθη πρὸς τὰ διεθνῆ καλλιτεχνικὰ ἐκθέματα, μέσα εἰς τὸ Ἀνάκτορον τῶν Καλῶν Τεχνῶν καὶ μεταξὺ χλιαρῶν συναδέλφων του ἐτιμήθη διὰ χρυσοῦ μεταλλίου. Μικρὸν χρυσοῦν δελτίον, τοποθετηθὲν ὑπὸ τῶν ἐλλανοδικῶν ἐπὶ τοῦ πλαισίου τῆς εἰκόνος καὶ φέρον τὰς λέξεις medaille d'or θὰ ἥρκει νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου ἐὰν δὲν ἥρκει ἡ ἀληθῆς κατάπληξις ἡ δόπια καταλαμβάνει τὸν θεατὴν μόλις φύγῃ τὸ βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ Κονσέρτο αὐτὸ δὲν εἶνε πλέον συναυλία παιδικῶν ὁργάνων, ὃς εἰκονίζεται, ἀλλὰ συναυλία χρωμάτων καὶ γραμμῶν καὶ φωτοσκιάσεων. Οἱ τόνοι τῶν χρωμάτων ἔχουν τὴν ἔντασιν τόνων μουσικῆς καὶ αἱ κινήσεις τῶν γραμμῶν φαίνονται ὡς ἀναπάλσεις χροδῶν εὐήχων καὶ ὡς ρυθμοὶ ἀρμονικῶς ποικίλοι καὶ ἀρμονικῶς ἀνόμοιοι, καὶ τοῦ φωτὸς αἱ μεταπτώσεις εἶνε μεταπτώσεις ἥχων, ἥχων ἰσχυρῶν καὶ ἥχων σιγανῶν καὶ ἥχων μετρίων. Καὶ δλον αὐτὸ τὸ παιγνίδι τοῦ φωτὸς τὸ δόποιον εἰσέρχεται διὰ δύο παραθύρων δια-

Σπουδὴ.

Η Ψυχολογία.

φορετικῶν διευθύνσεων, τελεῖται μετὰ τόσης τέχνης, μετὰ τόσης σπουδῆς, μετὰ τόσης φυσικότητος, ὅπε τομέει τις διτὶ τὸ εἰκονιζόμενον δωμάτιον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ζωγραφείου, διτὶ τὸ φῶς του εἶνε συνέχεια τοῦ φωτὸς τῆς ἀληθινῆς ἡμέρας, εἶνε αὐτὸ τοῦτο τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ διτὶ τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα, φυσικοῦ μεγέθους καὶ φυσικωτέρας ἐκτελέσεως, θὰ στραφοῦν νὰ ξητήσουν συγγνώμην διτὶ σᾶς ξεκονφαίνουν μὲ τὰ τύμπανα καὶ μὲ τὰς σάλπιγγάς των. Η εἰκὼν αὐτὴ, ἔχουσα πλάτος τριῶν μέτρων καὶ ὑψοῦς πλέον τῶν δύο καὶ καταλαμβάνουσα μέγα μέρος τοῦ ζωγραφείου, ἐλκύει πρώτη τὸ δύμα τοῦ ἐπισκέπτον.

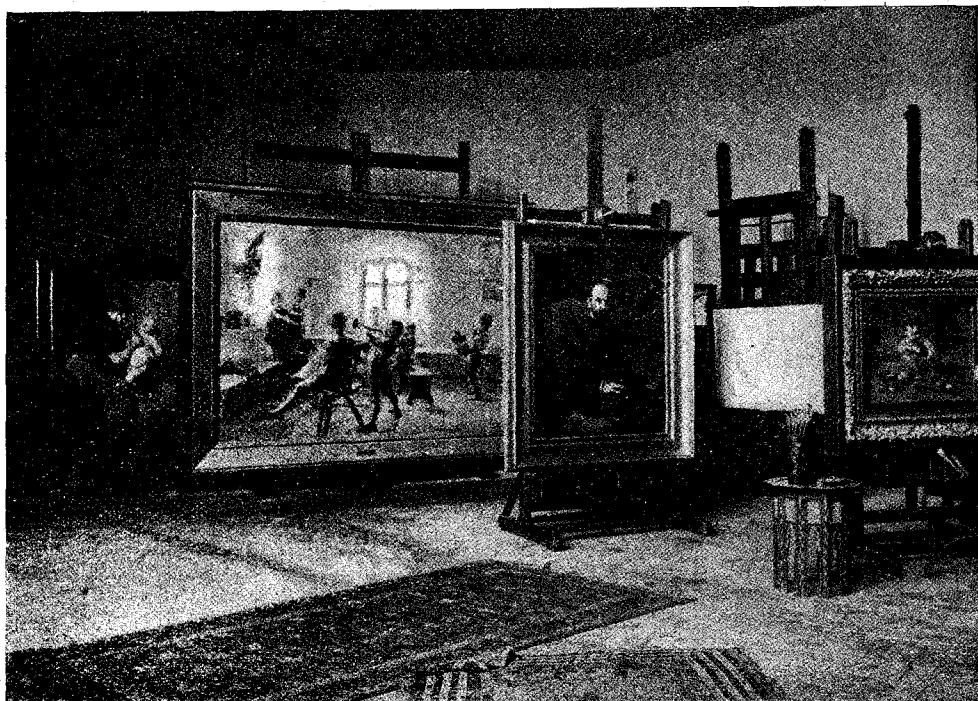
Παρ' αὐτὴν ἡ Ψυχολογία σᾶς προλέγεται τὸ εἰκονιζόμενον βρέφος, τὸ δεχόμενον ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ σώματός του τὰς θωπείας τοῦ ψυ-

χροῦ σπόγγου. Η γραῦα μὲ τὴν ἀπαραμέλλουν φυσικότητος ρυτιδωμένην χείρα της λούει τὸ ἀνθιστάμενον βρέφος, τὸ παλαίον νὰ ἐκφύγῃ τῆς ἐτέρας γεροντικῆς χειρός, τῆς ὅποιας η πίεσις κάμνει νὰ ὑποφαίνωνται ὑπὸ τὴν βρεφικὴν ἐπιδερμίδα αἱ λεπταὶ πλευραὶ, ἀνατομικώτατα μελετημέναι. Καὶ αἱ συσπάσεις τῆς μορφῆς τοῦ βρέφους, τοῦ κλαίοντος μετὰ πείσματος, μὲ τὸ στόμα δρύσαντον, μὲ τὰ βλέφαρα συσφιγγόμενα, μὲ τὰς παρειὰς ἀνημμένας, δλη αὐτὴ ἡ ἐκφραστικῶτατη μορφή, καὶ τῆς γραίας τὸ δλον παράστημα καὶ αἱ ἄλλαι ἔδω καὶ ἔκει λεπτομέρειαι μεταβάλλουσαν τὴν εἰκόνα εἰς κάτοπτρον, ἐμπρὸς εἰς τὸ δόποιον ἐκτυλίσσεται ἀληθινὰ ἡ σκηνὴ αὐτῆς καὶ μέσα εἰς τὸ δόποιον ἀναπαρίσταται κατοπτριζόμενη.

"Ερχεται κατόπιν μία προσωπογραφία φύλου τινός τοῦ ζωγράφου, ἡ δποία σᾶς κυττά-

ζει μὲ δύο δύματα ζωῆρά, ἀληθινά, σχεδὸν ὑγρά, γεμάτα ἀπὸ φῶς ζωῆς καὶ ἀπὸ λάμψιν ψυχικῶν διαθέσεων. Αἱ προσωπογραφίαι ἐν γένει εἶνε — διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τεχνικὸν ὄρον — ἀχύριστα ἔργα, διότι ἡ σύνθεσίς των εἶνε μονομερής προσωπογραφία δύμως ὡς αὐτή, συνδυάζουσα τὴν τελειότητα τοῦ σχεδίου καὶ τὸν χρωματισμὸν τὴν φυσικότητα μὲ τὴν ὅχι πλέον ὑποφαινομένην, ἀλλὰ ἐκδηλουμένην ζωὴν μέσα εἰς τὰ ἀδιασπάστως συνδεόμενα μέλη, τόσον ἀδιασπάστως ὥστε νὰ νομίζῃς ὅτι τὸ εἰκονιζόμενον ἄτομον εἶνε ἔτοιμον νὰ ἐγερθῇ καὶ νὰ βηματίσῃ μία τοικύτη προσωπογραφία εἶνε ἕκανῃ νὰ ἀντισταθμίσῃ ἐν τῇ τέχνῃ σειρὰν ὅλην συνθέσεων. Οὕτω, διαγωνισθεῖσα ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Μπρέμεν ἔτυχε τοῦ χρυσοῦ βραβείου συνισταμένου εἰς χρυσοῦν ἀλῶνον δρυός. Ὁμοίας τέχνης εἶχεν, προσωπογραφία καὶ αὐτὴ τοῦ τέκνου τοῦ καλλιτέχνου, εἶνε καὶ αὐτῇ ἐκτεθειμένη ἐν τῷ ζωγραφείῳ. Μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ὁ ἀργήσῃ νὰ ἴδῃ μέσα εἰς τὸ ὕδιον ζωγραφεῖον καὶ σειρὰν νέων ἔργων, ἐμπνευσμένων ἀπὸ σκηνὰς τοπικῆς χροῖς καὶ φωτισμένων ἀπὸ τὸ γλυκύτατον φῶς τοῦ διαυγοῦς οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος μας.

ΑΓΑΘΩΝ ΚΡΙΤΩΝΙΔΗΣ

Τὸ ζωγραφεῖον τοῦ κ. Ιακωβίδου.

ώστε τὸ βλέμμα δέχεται ἐκεῖ θωπείας βελούδου.

Δύο ὅλαι φωπογραφικαὶ εἰκόνες — ἐν παιδίον παιζον μὲ τὴν τρομπέταν του, τὴν ὅποιαν μάτην προσπαθεῖ νὰ γεμίσῃ μὲ γάλα, καὶ ἐν παιδίον ἐπάνω εἰς τὸ γόνατα τῆς μητρός του, ἀκοῦν ἐν ἀγαλλιάσει τὸν ἥχον τῆς τρομπέτας του, τὴν ὅποιαν φυσῆ ἡ μήτηρ του — παρουσιάζουν ἀπόλυτον τελειότητα ἐκτελέσεως καὶ ὑπὸ ἔποιφιν σχεδίου καὶ ὑπὸ ἔποιφιν χρωματισμοῦ καὶ ἀπεικονίζουν ζωῆράς τὰ συναισθήματα τῶν παιδίων, συναισθήματα ἀδρίστα εἰσέτι καὶ ὑπερνικώμενα ὑπὸ τῆς ἐκπλήξεως. Εἴς ἐπιτραπέζιος πίναξ (*nature morte*) μὲ δίλιγα μῆλα ἐπάνω εἰς ἀργυροῦν δίσκον, εἶνε ἀληθῆς σπουδῆς φωτεινῶν διακυμάνσεων καὶ ἀντικατοπτρισμῶν. Τίποτε τὸ ἀμφίβολον μέσα εἰς τὴν εἰκόνα ἐκείνην, ὃπου τὸ κάθε τι εἶνε σκοπίμως τοποθετημένον, χωρὶς νὰ παραβλάπτεται ἡ ἀρμόνικὴ σύνθεσις.

Ἄπο τὴν μικρὰν αὐτὴν πινακοθήκην, ὁ ἐπισκέπτης ἔξερχεται μὲ ἀγαλλίασιν καλλιτεχνικήν, ἀποκομίζων τὴν ἐλπίδα ὅτι δὲν ὁ ἀργήσῃ νὰ ἴδῃ μέσα εἰς τὸ ὕδιον ζωγραφεῖον καὶ σειρὰν νέων ἔργων, ἐμπνευσμένων ἀπὸ σκηνὰς τοπικῆς χροῖς καὶ φωτισμένων ἀπὸ τὸ γλυκύτατον φῶς τοῦ διαυγοῦς οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος μας.

ΝΑΥΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Η ΚΑΡΡΟΤΣΕΣ

Ἐξεψύχησαν αἱ ἑλαφραὶ πνοαὶ τοῦ ἀπογείου αἱ δοποῖαι ἐφούσκωναν τὰ ἵστια τῆς «Μπήλιως», καὶ τὸ παλαιὸν βρίκιον ἔμεινε καρφωμένον μεταξὺ τῶν Παξῶν καὶ τῶν ἀπέναντι ἀκτῶν τῆς Ἡπείρου. Οἱ ἥλιοι τὸ ἐπύρωνε καὶ ἀνέλυε τὴν πίσσαν τῶν ἀρμῶματος. Τὰ ἵστια ἐκρέμαντο ἀδρανῆ καὶ ὁ πηδαλιοῦχος ἐναγκαλισμένος τὸ οἰλακοστόφιον προσεπάθει ν' ἀποφύγῃ ὅσον ἥδυνατο τὸν ἥλιον. Οἱ ναῦται εἶχον ἔξαφανισθῆ ἀπὸ τὸ κατάστρωμα καὶ ὁ ναύκληρος τοῦ πλοίου, ὁ μπάρμπα Νικολὸς Τετράδης, εἶχε καταφύγει εἰς μικρὸν χῶρον, σκιαζόμενον κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, πρὸς τὴν πρύμναν μὲ τοὺς ὁφθαλμοὺς ἡμικλείστονς, χαυνωμένους ἀπὸ τὸν φοβερὸν καύσωνα. Μόνος ὁ γέρων πλοίαρχος τοῦ βρικίου, ὁ καπετάνιος Κυριάκος Μπουλάματζης, ἀδιάφορος πρὸς τὸ ἥλιοτυρι, ἐβημάτιζεν εἰς τὸ κατάστρωμα μὲ γυμνὸν τὸν τράχηλον καὶ τὸ στίλβον φαλακρὸν κρανίον του καὶ ἤσθμαινεν ὡς φυσητήρ. Τὰ ὑποδήματά του ἐκολλοῦσαν εἰς τὴν πίσσαν καὶ ἐκεῖνος ἔκλινε τὴν κεφαλήν του κατ' ἀρχὰς πρὸς τὰ κάτω, ὡς νὰ ἔζητει νὰ ἐννοήσῃ πῶς συνέβαινεν αὐτὸ τὸ παράξενον, καὶ κατόπιν ἔβλεπε μὲ ἀγαάκτησιν τὰ ἵστια καὶ ἐμουρμούριζεν:

— Αἴντε! ... ἀπλώσαμε πάλι στὸν ἥλιο τὸν τραχανᾶ μας! ...

“Ολας τὰς κινήσεις του ἐμιμεῖτο μὲ μεγάλην ἀκρίβειαν ἡ ἀγαπημένη του μαϊμοῦ Φατμέ, ἡ δοποίᾳ τὸν ἥκολούθει εἰς αὐτὸν τὸν περίπατον χωρὶς νὰ ἐνοχλῆται διόλου ἀπὸ τὸν ἥλιον, καὶ ἐπερίμενε νὰ τὴν δώσῃ φουντούκια ὡς συνέιμιζε πάντοτε κατ' ἐκείνην τὴν ὅραν. Ο πλοίαρχος δύμως ἐβημάτιζεν ἀδιακόπως καὶ ἔβλεπε πρὸς τὴν νησίδα τοῦ Μούρτου πλησίον τῆς δοποίας ἐφαίνετο ἀτμόπλοιον τῆς γραμμῆς νὰ φεύγῃ πρὸς τὴν Κέρκυραν χωρὶς νὰ στενοχωρῆται διόλου ἀπὸ τὴν νησεμίαν ἡ δοποίᾳ εἶχε καρφωμένην τὴν «Μπήλιω» εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν.

Οσάκις δικαπετάνιος Κυριάκος ἐμουρμούριζεν, δικαπετάνιος ἥνοιγε τὸν ἔνα ὄφιθαλμὸν καὶ παρηκολούθει ἀπὸ τὴν θέσιν του τοὺς βηματισμοὺς τοῦ πλοιάρχου οἱ δοποῖοι ὡς ἐκ τῆς πίσης ἥσαν ἥχηρότατοι καὶ ἐμουρμούριζε. καὶ αὐτός:

— Κουρδιᾶται ἡ λατέρωνα!...

— Νικολό! ἐφώναξεν ἀποτόμως καὶ μὲ θυμὸν δι πλοιάρχος, ἀπάνω!... ἀπάνω!... Τὴν σκαμπαβία στὴ θάλασσα!... Κι' ἔναν κάβιο ἀπὸ τὸν ὄκιο νὰ μᾶς τραβήξῃ!... Ἐμπρός! τὸ καράβι τοῦ δίνει ἵσα γιὰ τὴν ἔρα τῆς Μαντόνας!... “Ολοι οἱ τεμπέληδες στὴ στιγμὴ νάρθουν στὴν κουβέρτα!... Η φωνὴ τοῦ καπετάνιου Κυριάκου πρὸς τὸ τέλος κατίντησεν ὠδυργμὸς τέλειος. Ιδίως ὅταν εἶδε τοὺς ναύτας νὰ ἔρχωνται εἰς τὸ κατάστρωμα χασμώμενοι χωρὶς μεγάλην προθυμίαν νὰ κωπηλατήσουν μὲ τὸ ἥλιοτυρι, κατελήφθη ἀπὸ ἀληθῆ μανίαν.

— Ξεμπερδεύτε!... ἐφώναξεν ἔξω φρενῶν ἐν φέρνων ἐν φέρνων τὴν λέμβον, δεκαπέντε ὥρες θέλετε νὰ φίξετε μὰ βάρκα στὴ θάλασσα!... Ποτέ μου δὲν εἶχα τσουνδάρει χειρότερους ναύτες!... Τέτοιους τεμπέληδες!... τσοπαναρέοντες σωστούς!... Εσεῖς δὲν εἶσαστε γιὰ καράβια!... ἐσεῖς εἰσπαστε, καὶ ἐστρέφετο πρὸς τὸ ἀτμόπλοιον, γ' αὐτὲς τῆς καρρότσες νὰ φήνετε καφέδες!... ἐσεῖς εἶσα...

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸν διεκόπη διὰ νὰ δώσῃ δυνατήν κλωτσιάν εἰς τὴν Φατμὲ τὴν δοποίαν πρὸς ὧδας ἥσθιάντο νὰ τὸν σύρῃ ἀπὸ τὸ κάτω καὶ δηπισθεν μέρος τοῦ πανταλονίου του ἀνυπομονοῦσα διὰ τὰ φουντούκια. Η ἀγαπημένη του ενδρέθη πέντε μέτρα μακράν, καὶ ἀφ' οὗ διέγραψε δύο τρεῖς κύλους εἰς τὸ κατάστρωμα, ἐτρεξε πρὸς τὴν κεφαλήν της κερδαίαν τοῦ δόλωνος δύον ἐσταμάτησε καὶ ἥχισε νὰ ἔνηνη μὲ μανίαν τὴν κεφαλήν της. Ο πλοίαρχος, δι δοποῖος ἐλησμόνησε καὶ σκαμπαβίαν καὶ Μαντόναν καὶ ναύ-

τας διὰ νὰ παρακολουθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κλωτσιᾶς του, μόνον ὅταν εἶδε μετὰ τοία ἡ τέσσαρα λεπτὰ τὴν Φατμὲ νὰ ἔξαφανισθῇ εἰς τὸ θωράκιον, ἐστράφη πρὸς τὸ πλοῖον του.

Ἡ λέμβος εὐρίσκετο πλέον ὑπὸ τὴν πρώθεν καὶ ἐρυμούλκει τὴν «Μπήλιο» καὶ ὁ ναύκληρος δρόμιος εἰς τὸ πρόστεγον ἐνεθάρηνε τοὺς ναύτας νὰ κωπηλατῶσι μὲ δύναμιν. Ὁταν ἀνῆλθε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ πρόστεγον εἶδεν ὅτι τὸ ἀτμόπλοιον εἶχεν ἔξαφανισθῆ καὶ μόνον ὁ καπνός του ἐφαίνετο εἰς τὸν δρῖζοντα.

— Νικολό, εἶπεν εἰς τὸν ναύκληρον ἐν ὧ τὸν ἡνάγκαζε νὰ στραφῇ πρὸς τὸν καπνόν, ἐμεῖς ἐδῶ ψηνόμαστε καὶ ἰδρωκοπᾶμε μὲ τὰ κουπιὰ νὰ μὴν πέσωμε ὅπω καὶ αὐτὸς ἐκεῖ κάτω πάνε καρροτσάδα...

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ Τετράδης ἐνῷ ἔσυλλογίζετο. Ἀρχίζει ἡ λατέρνα!... Γι' αὐτὸς ἐλύσαξες μεσημεριάτικα!...

— Αὐτὸς ποῦ δὲν εἶναι σὲ καρδία αὖλλα σὲ καρρότσες, ἔξηκολούμησεν ὁ πλοίαρχος, μοῦ κάθισται κάτω ἀπὸ τῆς τέντες κι' ἐμεῖς ἔχομε τὸ σβέρκο μας στὸ δηλιοπύρι καὶ βγάζει καπνούς... Αὐτὸν ἐγὼ δμως δὲν τοὺς λογαριάζω καπεταναίους. Αὐτὸς εἶναι σωστὸς καρροτσέροδης!... «Οσο εἶμ' ἐγὼ δάσκαλος, ἄλλο τόσο κι' αὐτὸς ναντικοί. Πάρε μέτρο ἀπὸ τὸν ἀνηφό μου τὸ Τζώρτζη ποῦ εἶναι καπετάνιος, καρροτσέρης ἥθελα νὰ πῶ, σὲ μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τῆς καλλίτερες καρρότσες. Αὐτόν, θυμᾶσαι, τὸν εἶχα ὡς προχθές μοῦτσο ἐδῶ μέσα κι' ἐγὼ τὸν ἔσκολισα...

— Βέβαια, ἀπήντησεν ὁ Τετράδης, ὁ ὄποιος ἐν τούτοις ἔγνωρίζει κάλλιστα ὅτι τὸ προχθές αὐτὸς ἥτο εἰκοσαετία διόκληρος. Καὶ διὰ νὰ κουνδίσῃ τὸν πλοίαρχον προσέμηκεν ἀμέσως αὐτὸς δμως εἶναι δῆλοι γραμματισμένοι...

— Ναί, ὅσο εἶμαι κι' ἐγὼ γιατρός. Καὶ πάλι δὲν πιστεύω νὰ καταλαβαίνουν ἀπὸ θάλασσα δσο ἐγὼ ἀπὸ γιατρική... Μοῦ ταξιδεύουν ὅλο πίσω ἀπὸ τοὺς τοίχους μέσα στῆς καρρότσες. Ἐδῶ τοὺς θέλω νάρισουν νὰ ἰδοῦμε ἀν ἔχουν νὰ πάρουν τὴν βρότα... Τὸν χειμῶνα πίσω ἀπὸ τὰ τζάμια νὰ μὴ βρέχωνται, τὸ καλοκαῖρι κάτω ἀπὸ τῆς τέντες νὰ μὴ ζεσταίνωνται καὶ δέκα μίλια τὴν ὥρα κάρβο σὲ κάρβο μὲ τὰ σημάδια... Ἐδῶ τοὺς θέλω νὰ ἰδοῦμε πόσοι βαστᾶνε στὸ γλέντι..., Ἐδῶ τοὺς θέλω τρεῖς καὶ τέσσερης ἡμέρες τραβέρσο μὲ τῆς χιονιάς, νὰ ἰδοῦμε ἀν ἥναι τὸ ἵδιο μὲ μισή ὥρα ταξεῖδι καὶ φοῦντο τὴν ἄγκουρα... Ακουσε τί σου λέει ὁ Κυριάκος Μπουλάμα-

τζης... Σὰν κι' αὐτὸν κι' ἡ Φατμὲ ταξειδεύει...

— Δὲ μοῦ λές, καπετάν Κυριάκο, διέκοψεν δ Τετράδης καγκάζων, ἡ Φατμὲ γιὰ λογαριασμό τους ἔφαγε τὴν κλωτσιά;

— «Ἄιντε μωρέ, συνεπέρανεν ὁ πλοιάρχος ἐνῷ ἐπόρτεινεν ἀπειλητικὴν τὴν πυγμήν του πρὸς τὸν καπνὸν τοῦ ἀτμοπλοίου καὶ χωρὶς νὰ μὴν πέσωμε ὅπω καὶ αὐτὸς ἔμενεν ἐπὶ διόκληρον τὴν ἡμέραν ἀπογοητευμένος καὶ πλήρης χολῆς.

Τὴν σιγμήν ἐκείνην ἀντελήφθη ὅτι ἡρχισε νὰ πνέῃ λεπτὸς ζέφυρος.

— Ἄς ἔρθη, εἶπεν, ἡ σκαμπαβία στὴ μπάντα νὰ τὴν πάρετε ἀπάνω καὶ μπρατσάρετε τὰ πανιὰ νὰ φεύγωμε ἀπ' αὐτὸν τὸ διάολο... ἔδος δ θεός καὶ φύσης κομμάτι ἀέρας...

*

Ο καπετάν Κυριάκος Μπουλάματζης ἥτο τέλειος θαλασσολύκος καὶ γίγας ἀντοχῆς, ἀντάξιος νὰ παλαίη πρὸς τὸ φοβερὸν στοιχεῖον. Οσάκις ἀντελαμβάνετο ὅτι ἐπέκειτο μεγάλη πακοκαριά, ἥσθιαντο ἴδιαιτέραν εὐχαρίστησιν, διότι θὰ προσέμετε καὶ ἐν ἀκόμη τραβέρσο εἰς τὰ δχι ὅλγα τῆς τεσσαρακονταετοῦς συνεχοῦς θαλασσοπλοίας του. Ἐτρέμεν ὅμως τὴν νημείαν. Διὰ τοῦτο εἶχε καὶ ψύχωσιν ἐν γένει κατὰ τῶν ἀτμοπλοίων. Ἐφαντάζετο ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀτμήρους ναυτιλίας ἐπανσαν νὰ δημιουργοῦνται οἱ ναυτικοὶ ἐπεινοὶ, τοὺς δρόποις ἥκουνε θαυμαζούμενος εἰς τὰς διηγήσεις τῶν γερόντων κατὰ τὴν παιδικήν του ἡλικίαν καὶ εἰς τὴν περιωπῆν τῶν δροίων εἶχε τὸν ἔγωγισμὸν νὰ καυχᾶται ὅτι ἀνῆλθε.

Εἶς ἀνεψιός του εἶχε πρὸ πολλῶν ἐτῶν χορματίσει ὡς ναύτης εἰς τὸ πλοῖον του καὶ διὰ τοῦ χρόνου κατώρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ δίπλωμα πλοιαρχίας καὶ κατέληξε μάλιστα νὰ κυβερνᾷ ἀτμόπλοιον ἐκ τῶν καλλιέρων τῆς γραμμῆς. Ἐκ τούτου δ καπετάν Κυριάκος, μὲ τὴν ψύχωσιν τὴν δροῖαν εἶχε κατὰ τῶν ἀτμοπλοίων, κατώρθωσε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του ὅτι τουλάχιστον οἱ ἡμίσεις πλοιάρχοι αὐτῶν, τὰ δροῖα ὀνόμαζε γενικῶς καρρότσες, ἔχοντας μοῦτσοι εἰς τὸ καράβι του καὶ ἀν ἥθελεν αὐτὸς καθὼς καὶ δέλγοι σύγχρονοί του, τοὺς δροῖους κατεδέχετο νὰ θεωρῇ ὡς ἵσους του, δὲν θὰ ὑπῆρχον σήμερον ἵκανοι νὰ κυβερνοῦν ἐστιο καὶ αὐτὲς τῆς καρρότσες.

«Οταν ἥκουεν ὅτι ἀτμόπλοιον προσήραξεν ἥν γένει ὑπέστη ζημίαν, ἥγε πανήγυριν καὶ διετέλει ἐν θριαμβῷ ἐμπαῖζων τὴν ἀντανό-

τητα τῶν πλοιάρχων ἐπὶ διόκληρον τὴν ἡμέραν.

«Οταν δμως ἀτμόπλοιον μεγάλης ταχύτητος ἔχαντο ἐν διάγῳ χρόνῳ εἰς τὸν δρῖζοντα ἐνῷ ἡ «Μπήλιο» ἔμενεν ἀκίνητος ὑπὸ τὴν ἀπηνή νημείαν, ἡ πυγμή του ἐπροτείνετο ἀπειλητικὴ πρὸς τὸν καπνὸν τοῦ πλοίου καὶ αὐτὸς ἔμενεν ἐπὶ διόκληρον τὴν ἡμέραν ἀπογοητευμένος καὶ πλήρης χολῆς.

*

Ο λεπτὸς ζέφυρος ὁ δρόποιος ἔπνευσε πρὸ τῆς ἐσπέρας κατέστη δυνατώτερος κατὰ τὴν νύκτα. Ἡ θάλασσα δμως διετηρήθη γαληνιά.

Η «Μπήλιο» παρέπλεε τὴν ἀκτὴν τῆς Ηπείρου καὶ μὲ ὅλα της τὰ ίστια ὀλίσθιμαινεν ἀδογύβως καὶ μὲ ταχύτητα, κλίνουσα μὲ χάριν πρὸς τὴν δριστερὰν πλευρὰν τῆς. Η νὺξ ἥτο μαγνητικὴ καὶ ἡ διαμονὴ ἐπὶ τοῦ καταστρόματος πλήρης ἀπολαύσεων. Τὰ ἀκρα τῶν ίστων ἐφαίνοντο ὡς νὰ ἔσχιζαν τὴν φωτεινὴν ταύνιαν τοῦ Γαλαξία καὶ τὰ κολπωμένα ίστια ἐφαγοῦντο μεγεθυνόμενα ἀφίστως καὶ ἔχοντα ἔκαστον ἴδιαν ζωὴν καὶ πλήρη συναίσθησιν τῆς ἐνεργείας του.

Ο καπετάν Κυριάκος ἐκάμητο ἐπὶ τοῦ ἐπιστέγου καπνίων ἀμέριμνος τὸν ναργιλὲ του καὶ ἥκουε μὲ εὐχαρίστησιν τὸν ἡδονικὸν ψύχυρον τοῦ ἀνέμου. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔκνπτεν ἀπὸ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς καὶ προσεπάθει νὰ ἔκτιμησῃ τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου.

Ο ναύκληρος δρόμιος παρὰ τὸν πόδας τῆς κλίμακος τοῦ ἐπιστέγου, ἥκουε τὸ «τραγοῦδι τῆς λατέρνας» τὸ δρόποιον ἐνθύμισεν εἰς τὸν πλοιάρχον ἀτμόπλοιον διελθόν πρὸ διάγον παραπλεύρως τῆς «Μπήλιως» καὶ τὸν αἴλακα τοῦ δροίου ἥκολούθει τὸ βρύκιον.

— Ποῦ λές, Νικολό, μᾶς ἀφάνισε δ ἀτμός! Θαλασσοδέρενεσαι τριάντα καὶ σαράντα χρόνια καὶ στὸ τέλος καταντᾶς νὰ γίνης πιλότος ἡ μαυνιέρης για νὰ ζῆσῃς. Σὰ δὲ σ' ἀρέσει αὐτό, τοῦ δίνεις κάθε πρωῒ γιὰ τὸν καφενὲ νὰ μαθαίνῃς καὶ τὰ νέα.... Εμεῖς βασανίζομαστε μέσα σ' αὐτὸν τὸν διαόλους, κι' αὐτὸς μέσ' στῆς καρρότσες σοῦ κάνουν τὸν καπετάνιο...

— Καλὴ ὥρα δ καπετάν Γεώργης δ Τραπαπάκουλος, εἶπεν δ Τετράδης, πῶς σοῦ καπετάνιον δέντρον τὸ πράσινο... Ο Θεὸς νὰ βάλῃ τὸ χέρι του, ἐμονομούρισε.... Άλα μόλις γάτια, προσέμηκε δυνατά, σχεδὸν χωρὶς νὰ βλέπῃ τὰ ίστια καὶ ὑπολογίζων μᾶλλον ἐκ πείρας τὸν ἀπατούμενον χρόνον διὰ τὴν διαταγήν, καθότι ἡ προσοχή του δὲν ἀπεσπάτο ἀπὸ τὸ φῶς τὸ δρόποιον ἥτο πλέον ἐγγύτατα.

Η Μπήλιως ἐστράφη πρὸς δεξιὰ καὶ ἔδειξε τὸν πράσινον φανόν τῆς. Ήτο καιρός. Τὸ φῶς ἐφάνη διευθυνόμενον ἀριστερόθεν τῆς ἀρχικῆς του πορείας καὶ σκάφως χαμηλὸν καὶ

επίμηκες διεκδίμη κινούμενον μὲ μεγίστην ταχύτητα. Ο σκύλος τοῦ βρικίου Κανέλλος ώρμησε πρὸς τὸ ἐπίστεγον καὶ ἤρχισε νὰ τὸ γαυγίζῃ μὲ δῆλην τοῦ τὴν δύναμιν.

— Τροπίλλα εἶνε κι' ἡ φωτιὰ βγαίνει ἀπὸ τὴν καμινάδα τῆς!... ἐφώναξεν ὁ Τετράδης.

— "Αν δὲ δουλέψῃ τὸ τιμόνι τῆς καλά, εἶπεν δὲ πλοίαρχος ἔντρομος, μᾶς ἔχει τρακάρει!... Τοῦμπα παρουσάτο!... ἐφώναξεν, ἀν καὶ ἀργὰ συμπληρώνων τὸν χειρισμὸν τῆς ἀναστροφῆς τὴν δούιαν ἡναγκάσθη νὰ ἐκτελέσῃ διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ φανοῦ τῆς πρόμνης.

Τὸ σκάφος διῆλθε εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων μόλις μέτρων ἀπὸ τῆς πρόμνης τοῦ βρικίου. Δὲν ἐπρόφθασαν νὰ τὸ παρατηρήσουν καλὰ καλὰ καὶ ἔχαμη εἰς τὸ σκότος.

— Μωρὸς τὸ δρόμος εἶν' αὐτός!... εἶπε καὶ πάλιν χάσκων ὁ Τετράδης.

— Τί δρόμος; Τί δρόμος; εἶπε μὲ ἀνυπομονησίαν δὲ πλοίαρχος....

— Τρέχει, ἀπήντησεν ὁ Τετράδης, καὶ τὸν

ἀέρα τὸν ἔχει στὴν κοιλιά του. Σωστὸ μπουρίνι ἔχει μέσα του καὶ μᾶς φέρνει ἐμᾶς τὸ φέσι γύρω....

— Μιὰ βραδιά, ποῦ λές, εἶπεν δὲ πλοίαρχος ἐπανερχόμενος εἰς τὴν διακοπέσαν ἀφίγγησίν του χωρὶς νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸν ναυκληρὸν, θυμαῖμα ποῦ ἥμουνα μὲ τὴν Μπήλιο κάτω στὸν Καβομαλά καὶ ἔπαιρνα βόλτες, ἔνας ἀπὸ αὐτοὺς ἐφράτανε ἀπὸ τὸν Κάβο Ματαπά ἵσα στὸ στενό....

— Λυσσάξανε! διέκοψεν ὁ Τετράδης μιμούμενος τὴν ἔκφρασιν τοῦ καπετάνιου Κυριάκου καὶ ὑψών τὸν φανόν. Λυσσάξανε!... Άλλος ἔρχεται!... Καὶ ἄλλος κομμάτι ἀπὸ πίσω!... χωρὶς φανάρια καὶ αὐτοί!...

Βαθὺς στεναγμὸς ἀγανακτήσεως ἔφυγεν ἀπὸ τὰ στήμη τοῦ καπετάνιου Κυριάκου. Η δργὴ καὶ ἡ ἀπογοήτευσις τὸν ἔπνιγον. Ορθιος εἰς τὸ ἐπίστεγον, μὲ τὸν Κανέλλον πλησίον του δὲ ποῖος ἔγαγύζει μὲ μανίαν, παρηκολούθησε τοίχων τοὺς ὅδοντας δύο ἀκόμη τορπιλοφόρα τὰ δοποῖα διῆλθον ἔγγυτα τῆς Μπήλιος καὶ ἔξηφανίσθησαν μὲ τὴν ἀδιαφορίαν τῆς ὑπεροχῆς τῆς ταχύτητος. Η λάμψις τῶν καπνοδόχων τῶν ἐμαρτύρει τὴν βιαίαν προσπάθειαν πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς μεγίστης ταχύτητος καὶ τὴν περιφρόνησιν πρὸς τὴν ἀνδράν τοῦ ζεφύρου, τὴν δοποῖαν εἰχεν εἰς τόσην ὑπόληψιν δὲ καπετάνιος.

— Άλλος ἔρχεται γραμμὴ κι' αὐτὸς ἀπὸ πίσω μας!, διέκοψεν ὁ Τετράδης. Τροπίλλα εἶναι κι' αὐτός!...

Καὶ ὑψώσε τὸν φανόν τὸν δοποῖαν εἰχε κουμένον ὑπὸ τὸ ἐπίστεγον.

— Λυσσάξανε ἀπόφε, εἶπεν δὲ πλοίαρχος στρεφόμενος μὲ βίνη, λυσσάξανε π' ἀνάθεμά τους!... Δευτέρα πυρίνη στήλη ἔφανη προσεγγίζουσα μὲ μεγίστην ταχύτητα καὶ ἐπειδὴ

— Τρέχα γύρενε! ἀπήντησεν ὁ Τετράδης.

αὐτὴν τὴν φορὰν δὲ φανὸς τῆς πρόμνης τῆς Μπήλιος παρουσιάσθη ἔγκαιρως, τὸ τορπιλοφόρον διῆλθε παραλλήλως τοῦ βρικίου εἰς μικρὸν ἀπόστασιν. Ο καραβόσκυλος, δὲ ποῖος δὲν εἶχεν ἔγκαταλείψει τὸ ἐπίστεγον, ἤρχισε νὰ τὸ γαυγίζῃ καὶ δὲ παπετάνιος Κυριάκος ὅρμιος ἔβλεπε μὲ φθόνον τὸ σκάφος αὐτὸς τὸ δοποῖον ἔξευτελλίσον τὴν ταχύτητα τῆς Μπήλιος, ταχύτητα τὴν δοποῖαν θὰ ἦτο εὐτυχῆς ἀν εἶχε πάντοτε δὲ καπετάνιος Κυριάκος, ἔξηφανίσθη ἐν διαστήματι ὀλίγων λεπτῶν.

— Μωρὸς τὸ δρόμος εἶν' αὐτός!... εἶπε καὶ πάλιν χάσκων ὁ Τετράδης.

— Τί δρόμος; Τί δρόμος; εἶπε μὲ ἀνυπομονησίαν δὲ πλοίαρχος....

— Τρέχει, ἀπήντησεν ὁ Τετράδης, καὶ τὸν

ἀέρα τὸν ἔχει στὴν κοιλιά του. Σωστὸ μπουρίνι ἔχει μέσα του καὶ μᾶς φέρνει ἐμᾶς τὸ φέσι γύρω....

— Μωρὸς τὸ δρόμος εἶν' αὐτός!... εἶπε καὶ πάλιν χάσκων ὁ Τετράδης.

— Τί δρόμος; Τί δρόμος; εἶπε μὲ ἀνυπομονησίαν δὲ πλοίαρχος....

— Τρέχει, ἀπήντησεν ὁ Τετράδης, καὶ τὸν

ἀέρα τὸν ἔχει στὴν κοιλιά του. Σωστὸ μπουρίνι ἔχει μέσα του καὶ μᾶς φέρνει ἐμᾶς τὸ φέσι γύρω....

— Μωρὸς τὸ δρόμος εἶν' αὐτός!... εἶπε καὶ πάλιν χάσκων ὁ Τετράδης.

— Τί δρόμος; Τί δρόμος; εἶπε μὲ ἀνυπομονησίαν δὲ πλοίαρχος....

— Τρέχει, ἀπήντησεν ὁ Τετράδης, καὶ τὸν

ἀέρα τὸν ἔχει στὴν κοιλιά του. Σωστὸ μπουρίνι ἔχει μέσα του καὶ μᾶς φέρνει ἐμᾶς τὸ φέσι γύρω....

— Μωρὸς τὸ δρόμος εἶν' αὐτός!... εἶπε καὶ πάλιν χάσκων ὁ Τετράδης.

— Τί δρόμος; Τί δρόμος; εἶπε μὲ ἀνυπομονησίαν δὲ πλοίαρχος....

— Τρέχει, ἀπήντησεν ὁ Τετράδης, καὶ τὸν

ἀέρα τὸν ἔχει στὴν κοιλιά του. Σωστὸ μπουρίνι ἔχει μέσα του καὶ μᾶς φέρνει ἐμᾶς τὸ φέσι γύρω....

— Μωρὸς τὸ δρόμος εἶν' αὐτός!... εἶπε καὶ πάλιν χάσκων ὁ Τετράδης.

— Τί δρόμος; Τί δρόμος; εἶπε μὲ ἀνυπομονησίαν δὲ πλοίαρχος....

— Τρέχει, ἀπήντησεν ὁ Τετράδης, καὶ τὸν

ἀέρα τὸν ἔχει στὴν κοιλιά του. Σωστὸ μπουρίνι ἔχει μέσα του καὶ μᾶς φέρνει ἐμᾶς τὸ φέσι γύρω....

— Μωρὸς τὸ δρόμος εἶν' αὐτός!... εἶπε καὶ πάλιν χάσκων ὁ Τετράδης.

— Τί δρόμος; Τί δρόμος; εἶπε μὲ ἀνυπομονησίαν δὲ πλοίαρχος....

— Τρέχει, ἀπήντησεν ὁ Τετράδης, καὶ τὸν

ἀέρα τὸν ἔχει στὴν κοιλιά του. Σωστὸ μπουρίνι ἔχει μέσα του καὶ μᾶς φέρνει ἐμᾶς τὸ φέσι γύρω....

— Μωρὸς τὸ δρόμος εἶν' αὐτός!... εἶπε καὶ πάλιν χάσκων ὁ Τετράδης.

Τώρα νὰ ἴδοῦμε ποῦ μᾶς τελείωσαν.... "Αλλος, συνεπλήρωσεν, ὑψών τὸν φανόν.. Γυμνάσια κάνουν φαίνεται.

Τώρα δύμως δὲν ἔτοι μία λάμψις ἀλλὰ τέσσαρες. 'Αντιτορπιλικὸν μὲ τέσσαρας καπνοδόχους ἔτρεχε μὲ ὑλιγγιώδη ταχύτητα πρὸς καταδίωξιν τῶν τορπιλοφόρων. Διῆλθε καὶ αὐτὸς ἔγγυτα τῆς Μπήλιος καὶ ὡς νὰ περιεφρόνει τὴν μεταβατικήν της ταχύτητα, ἔξετέλεσε πρὸς ἀνίχνευσιν δύο μεγάλης ἀκτῖνος κύκλους, διερ-

χόμενον μὲ πλήρη ἀδιαφορίαν διλύγω μακρὰν τῆς πρόσφατης συνεπλήρωσης εἰχε φθάσει ἡ ψυχὴ τοῦ καπετάνιου Κυριάκου εἰς τὰ δόντια. Τέλος ἔξηφανίσθη.

— Μᾶς τελείωσαν, εἶπεν ὁ Τετράδης ἀγαπητῶν ἀνετάτερα.

— "Αἴντε μωρό, ἐπρόφερε μεταξὺ τῶν δύοντων τοῦ πλοίαρχος προτείνων τὴν πυγμὴν πρὸς τὰς ἔξαφανισθείσας λάμψεις. Δὲ φταῖτε σεῖς. Φταῖμε μεῖς ποῦ σᾶς ξεσκολίσαμε!"

I. E. ΔΡΥΣΚΟΣ

Παραπλεύρως μὲ τὴν σειρὰν τῶν ὀραιῶν τὴν ἔργων, τῆς δοποίας ἥδη ἔξεδόνησαν οἱ τρεῖς πρῶτοι τόμοι, περιγράφοντες τὴν μεγάλην εἰς πολέμους καὶ εἰς ὕσχυν ἐποχὴν τοῦ δεκάτου καὶ ἔνδεκάτου αἰῶνος τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας, τὴν ἀληθινὴν βυζαντινὴν ἐποποίησαν, δ. κ. Γουσταῦος Schlumberger διγνωστὸς Γάλλος βυζαντιολόγος, ἀφωτιωμένος εἰς τὴν μελέτην μὲ δὲ τι συνδέεται ἡ σχετίζεται μὲ τὴν ἴστορίαν τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, ἔκδιδει ἐν τῷ μεταξὺ μικρότερᾳ συγγράμματα σχετιζόμενα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως μὲ τὴν μεγάλην ἐποχήν, τῆς δοποίας μὲνην ὁ κατ' ἔξοχὴν ἴστοριογράφος. Διάφοροι νομισματικαὶ καὶ τοπογραφικαὶ μελέται, βιογραφίαι καὶ πληροφορίαι Φράγκων πριγκίπων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἀλλαὶ τοιούτου εἰδούς μελέται καὶ συμβολαί, ἀπαρτίζουν τὴν δευτέραν σειρὰν τῶν ἔργων τοῦ ἀκαταπονήτου βυζαντιολόγου, ἀτινανποβοηθοῦν εἰς τὴν βαθύτεραν καὶ ἐντελεστέραν κατανόησιν τῶν ἀνθρώπων, τῶν πραγμάτων καὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐποχῆς, τὴν δοποίαν ὡς ἴστορικὸς εὐσυνείδητος θέλει νὰ μᾶς παρουσιάσῃ εἰς τὰς ὁδαίας καὶ παλλούσας ἀπὸ ζωὴν καὶ εἰλικρίνειαν σελίδας τῶν ἔργων του.

Εἰς τὴν σειρὰν αὐτὴν ἀνήκει καὶ τὸ πρότινος καιροῦ ἔκδοθὲν ἔργον αὐτοῦ «Expédition des Almugavares en Orient» περιγράφον τὴν εἰς τὴν Ἀνατολήν καθιερώθησαν Καταλανικῆς Ἐταιρίας τῶν Ἀλμουγαβάρων, καὶ τὴν ρωμανικήν καὶ αἰματηράν, γεμάτην

κατὰ τὸ 1302 ἡ εἰρήνη τῆς Calatafelota εἶχε θέσει τέρμα εἰς τοὺς αἰματηροὺς

ἀγῶνας τοὺς διαμειβομένους ὡς πρὸς τὴν διαδοχὴν τοῦ σικελικοῦ θρόνου, διὰ τοῦ γάμου τοῦ Φρειδερίκου τῆς Ἀραγῶνος μὲ τὴν Ἐλεονώραν δ'Αντζου. Εἰς τὸν μακροχρόνιον αὐτὸν πολέμους, οἱ δυοῖοι εἶχον μεταβάλει εἰς ἐρείπια τὴν Σικελίαν καὶ μέγα μέρος τῆς ἵταλικῆς χερσονήσου, εἶχον διακριθῆ αἱ περίφημοι καταλανικαὶ ἑταιρίαι, αἱ φέρουσαι τὸ περιέργον καὶ ἔνορθοπον ὅνομα τῶν Ἀλμονγάρων, ἢ Ἀμογάρων ὅπως τὸν ὄπιον τὸν ἀναφέρουν οἱ Βυζαντῖνοι χρονογράφοι, ὅνομα ἀραβικῆς καταγωγῆς διδόμενον εἰς τὰς μισθοφορικὰς ἑταιρίας τὰς καταρτιζομένας κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα ἐν Ἰσπανίᾳ. Καταλανοί, Ναβαρραῖοι, Ἀραγώνιοι καὶ Γάλλοι ἀπήρτιζον αὐτάς, καὶ χιλιάδες ἔξ αὐτῶν εἶχον πολεμήσει ἐν Ἰταλίᾳ συντείναντες οὐγὶ δλίγον εἰς τὴν τελικὴν κατίσχυσιν ἐν αὐτῇ τοῦ οἴκου τῆς Ἀραγῶνος, διδηγόμενοι ὑπὸ ἀρχηγῶν δεδοκιμασμένων.

Μετὰ τὴν εἰρήνην ὅμως, οἱ ἀρειμάνιοι αὐτοὶ πολεμισταὶ εὑρέθησαν αἴφνης ἄνευ ἐργασίας, ἄνευ χρημάτων καὶ ἐπομένως ἄνευ ἀρτου. Ἡ στρατιωτικὴ αὐτὴ δημοκρατικὴ ἑταιρία τότε ἐσκέψθη νὰ λάβῃ σοβαρὰ μέτρα, καὶ ὡς τὸ σπουδαιότερον ἐθεώρησε νὰ θέσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της ἔνα ἀρχηγὸν μὲ ἀπεριόριστον ἴσχυν, δ ὅπιος νὰ διέπῃ τὰς τύχας τῆς. Ὡς ἀνώτατος τοιοῦτος ἀρχηγὸς εινόθεν ὁ Ρογῆρος δ ὁ Λατίνος, δ ἐπονομαζόμενος Υἱὸς τοῦ Διαβόλου, καταστὰς ἀρχηγότερον κακὸς δαίμων τῶν δυστυχῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δπον ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν αὐτοῦ διητυθόνθησαν οἱ Ἀλμονγαράροι εἰς ἀναζήτησιν καλλιέρας τύχης, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐπικούρων τῶν ὑπὸ μεγάλην στρατιωτικὴν δυσχέρειαν εὑρισκομένων τότε αὐτοκρατόρων τῆς Ἀνατολῆς. Οἱ Τουρκομάνοι καὶ μύριοι ἄλλοι ἔχθροι ἐλυμαίνοντο τὰς αὐτοκρατορικὰς ἐπαρχίας, καὶ ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις ἥδυνάτε νὰ τοὺς καταπολεμήσῃ ἐλλείψει στρατιωτῶν.

Αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἦτο τότε ὁ γηραιός Ἀνδρόνικος Παλαιολόγος δ Γ'. Μὲ μεγάλην δὲ χαρὰν καὶ εὐχαρίστησιν ἐδέχθη τὴν προσφορὰν τῶν Ἀλμονγαράρων, τῶν ἀτρομήτων καὶ μεγάλης φήμης αὐτῶν πολεμιστῶν. Χρήματα ἀφίσαντα τοῖς ὑπεσχέμῃ καὶ δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ ἀπονείμῃ τίτλους καὶ τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα τῆς αὐτοκρατορίας εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς αὐτῶν, δνομάσας Μέγαν Δοῦκα τὸν Ρογῆρον, καὶ ἀργότερα Καίσαρα τῆς αὐ-

τοκρατορίας, δώσας μᾶλιστα ὡς σύζυγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Γερμανοῦ ἱερακοτρόφου, ὡς ἀναφέρει ἡ παράδοσις περὶ τοῦ Ρογῆρου, καὶ γόνον ἐκ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, τὴν πριγγίπισσαν Μαρίαν θυγατέρα τῆς ἀδελφῆς τοῦ Εἰρήνης καὶ τοῦ ἐκθρονισθέντος βασιλέως τῶν βουλγάρων Ἀσαίν.

Δὲν παρῆλθεν ὅμως πολὺς καιρὸς καὶ ἥρχισε νὰ μεταμελῆται διὰ τὸ μέγα ὅπερ διέπραξε σφάλμα καὶ τὴν ἀπερισκεψίαν μὲ τὴν δοπίαν εἰσήγαγεν εἰς τὸ κράτος του τοὺς μεγαλειτέρους ἔχθροὺς καὶ τοὺς φοβερωτέρους καταστροφεῖς καὶ ἐμπρηστὰς τῶν κτήσεών του. Οἱ Ἀλμονγαράροι ἐνίκησαν πλειστάκις περιφανῶς τὸν Τουρκομάνον καὶ ἀπεδίωξαν αὐτὸν ἐκ πολλῶν αὐτοκρατορικῶν κτήσεων, τὰς δοπίας εἶχον σφετερισθῆ ἀλλ' οἱ ἀγήτητοι αὐτοὶ μετὰ τὴν νίκην ἐγίνοντο θηριώδεστεροι καὶ τῶν πρώην κατακτητῶν. Ὁργια ἀνήκουστα, ἐκβιασμοὶ καὶ δηώσεις μανιώδεις ἐπηκολούθουν πάντοτε τὰς νίκας των εἰς τὰς χώρας τῶν δοπίων παρουσιάζοντο ὡς ἐλευθερωταί. Ἡ Ηρπαζόν, ἐπίεζον, ἐρήμων, καὶ διηνεκῶς παρεπονοῦντό διτοὶ δ αὐτοκράτωρ δὲν ἐκτελεῖ τὰς δοθείσας ὑποσχέσεις. Αὐτὴν ἦτον ἡ δικαιολογία των.

Ἐννοεῖται, ἡ δυσαρέσκεια καὶ τὸ μῆσος κατ' αὐτῶν εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον, πρῶτος δὲ ἀναφανδὸν ἐκηρύχθη ἀμείλικτος ἔχθρος των δ συναυτοκράτωρ τοῦ Ἀνδρονίκου, δ νιός του Μιχαήλ. Ὁ Μιχαήλ ἀπεστρέφετο τὸν Ἀλμονγαράρον καὶ αὐτὴν ἡ ἀποστροφή του ἐπέφερε τὸν οἰκτρὸν θάνατον τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν, τοῦ φοβεροῦ Ρογῆρου, ἐν Ἀδριανούπολει.

Ο θάνατος ὅμως τοῦ Καίσαρος Ρογῆρου καὶ πολλῶν ἐκ τῆς ἑταιρίας προῆλθε καὶ ἐκ τοῦ μῆσος καὶ τῆς ἀντιζηλίας τῶν ἄλλων ἔντονων στρατευμάτων τῶν ὑπηρετούντων ὑπὸ τὴν αὐτοκρατορικὴν ἐπαρχίας, καὶ ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις ἥδυνάτε νὰ τοὺς καταπολεμήσῃ ἐλλείψει στρατιωτῶν.

Ο Ανδρόνικος, εἰς τὴν κατὰ τῶν Τουρκομάνων ἐκστρατείαν ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ τῶν Ἀλμονγαράρων, εἶχεν ἔξαποστείλει μετ' αὐτῶν δις στρατὸν ἐπικουρικὸν καὶ σιδηροφράκτους Σκύθας μισθοφόρους ἵππεῖς ὑπὸ τὸν ἐθνικὸν των ἀρχηγὸν Γεώργιον. Οἱ βάροβαροι ὅμως αὐτοὶ πολεμισταὶ εὐθὺς ἔξ ἀρχῆς ἥλθον εἰς φῆμιν μετὰ τῶν Ἰσπανῶν συναδέλφων των, τῶν δοπίων δὲν ἥνειχοντο τὴν ἀκρούσην καὶ θηριωδίαν. Ἡ δυσαρέσκεια δὲ αὐτὴ δὲν ἥργησε νὰ ἐπιφέρῃ μεταξὺ αὐτῶν σύγκρουσιν αἵματηράν, δμοίον μὲ ἐκείνην, μὲ τὴν δοπίαν

ἐγκαινίασαν οἱ Ἀλμονγαράροι τὴν ἐν Ἀνατολῇ καθόδον των, στρώσαντες τὰς δόδοντας τῆς Κωνσταντινουπόλεως μὲ πλείστα τῶν τριῶν χιλιάδων πτωμάτων Γενονησίων. Ἐπέρκειτο ἐκ Κυζίκου δπον ἡσαν ἐστρατοπεδεύμενοι οἱ Ἀλμονγαράροι καὶ τὰ λοιπὰ αὐτοκρατορικὰ στρατεύματα, νὰ μεταβοῦν εἰς βοήθειαν τῆς ὑπὸ τῶν Τουρκομάνων πολιορκουμένης Φιλαδελφείας, δτε ἡ φοβερὰ αὐτὴ σύγκρουσις ἐπῆλθε. Δύο στρατιῶται ἐκ τῶν μισθοφρόδων ἵππεων ἀλέθοντες στὸν εἰς τινα μῆλον τῆς πόλεως, ἥλθησαν νὰ ὑπερασπίσουν μίαν γυναῖκα τὴν δοπίαν ἐκαποτοίουν ἐνώπιον των Ἀλμονγαράροι τινές. Ἄνεφην ἔρις μεταξύ των καὶ ἐντὸς ὅλιγον θέαμα περιέργον καὶ ἀποτρόπαιον ἔξειτλίχθη εἰς τὰς στενὰς δόδοντας τῆς ἐλληνικῆς αὐτῆς πόλεως τῆς Μ. Ἀσίας. Ἰσπανοὶ καὶ Σκύθαι μανιωδῶς ἐρρίφθησαν κατ' ἀλλήλων καὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἄγριος ἀλλήλοσφαγμὸς μὲ δύναμιν καὶ πάθος ἀκαταμάχητον ἐπηκολούθησε, κατὰ τὸν δοπίον ἐπεσαν ἐκατοντάδες ἐκ τῶν δύο μερῶν μεταξὺ αὐτῶν καὶ δ νεαρὸς νιὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Σκυθῶν Γεώργιον. Ἡ φῆμις αὐτὴν ἐπέφερε τὸν διχασμὸν τοῦ στρατοῦ, καὶ οἱ ἔνοι μισθοφόροι ἵππεῖς μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των ἀπεχώρησαν ἐκ Μ. Ἀσίας μεταβάντες εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ ἐν Ἀδριανούπολει. Ἐφυγαν δμως πνέοντες τὰ μένεα κατὰ τῶν Ἰσπανῶν καὶ μὲ τὴν λύσαν τῆς ἐκδικήσεως εἰς τὰ στήθη. Δὲν ἐπέρκειτο δὲ νὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς δπως λάβουν ἰκανοποίησιν καὶ ἐκδικήσουν τὸν ἀδίκον θάνατον τοῦ νεαροῦ των ἀρχηγοῦ.

Μετὰ συνεχεῖς νίκας τῶν Ἀλμονγαράρων ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ τὴν ἐγκατάστασίν των ἐν Καλλιπόλει, δπον ἐστησαν καὶ τὸ δρυμήτριον τῶν ληστρικῶν καὶ φονικῶν ἐκδομῶν των, δ ἀρχηγὸς αὐτῶν Ρογῆρος ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινουπόλειν διὰ νέας διαποράγματεύσεις μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ δπως συναντήσῃ τὴν νεαράν του σύζυγον ἐν αὐτῇ. Μετὰ τὴν διπωδήποτε συνεννόησίν του, ἐπιστρέψαν καὶ πάλιν εἰς Μ. Ἀσίαν, πρὸς ἀναλάβη τὴν νέαν του ἐκστρατείαν κατὰ τῶν Τουρκομάνων, ἥλθησαν νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν ἐν Ἀδριανούπολει διαμένοντα δεύτερον αὐτοκράτορα Μιχαήλ. Μάτηγον νεαρὸν σύζυγός του καὶ ἡ πενθερά του Εἰρήνη προσεπάθουν νὸ τὸν ἀποτρέψουν τοῦ σχεδίου τούτου, λέγοντες δτοὶ δ Μιχαήλ θὰ τὸν ἐθανάτων ἀφεύκτως. Ο Ρογῆρος ἔμενεν ἀμετάρρητος καὶ παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ 300 ἵπ-

πεῖς καὶ περὶ τοὺς χιλίους πεζοὺς μεταβαίνει εἰς Ἀδριανούπολιν. Γίνεται ἐκεῖ δεκτὸς μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας καὶ ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς ἔδιδοντο πρὸς τιμὴν τοῦ Καίσαρος ἔορταί καὶ διατκεδάσεις. Ἡτο ἡ ἐβδόμη ἡμέρα τῶν ἔορτων, κατὰ τὴν δοπίαν δ Μιχαήλ καὶ ἡ νεαρὰ βασίλισσα Μαρία ἡ σύζυγός του ἐπεριποιοῦντο εἰς τὸ μέγα τρικλίνιον τῶν ἀνακτόρων τῆς Ἀδριανούπολεως αὐτὸν καὶ τοὺς ἀρειμάνιους ἀξιωματικούς του. Ή εὐθυμία εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον, δτε περὶ τὸ τέρμα τοῦ γεννιατού τοντόντας σιδηροφράκτων στρατιωτῶν ἐχόντων ἐπὶ κεφαλῆς των τὸν γηραιὸν ἀρχηγὸν των Γεώργιον ἡσαν οἱ Σκύθαι, οἱ δοπίοι εἶχον ἐπιστρέψει τὴν ἡμέραν ἐκείνην μὲ ἐννέα χιλιάδας Τουρκοπούλους καὶ ἄλλους αὐτοκρατορικούς στρατιώτας ἐκαποντάδες σιδηροφράκτων στρατιωτῶν ἐχόντων ἐπὶ κεφαλῆς των τὸν γηραιὸν ἀρχηγὸν των Γεώργιον. Ἡτο ἡ ἐβδόμη ἡμέρα τῶν Σκυθῶν Γεώργιον τὸν θάνατον τοῦ κατακρεουργηθέντος ὡμῶς νιὸν του εἰς τὰς δόδοντας τῆς Κυζίκου. Ορμῆσαν κατὰ τὸν Μ. Δουκὸς καὶ ἐμπήγη τὴν σπάθην του εἰς τὸ σῶμα του. Μάτηγη τὸ προσεπάθησεν οὐτὸς νὰ ἐιφουλκήσῃ. Οἱ ἐπιδρομεῖς εἶχον ἐπιπέσει ἀγρίως καὶ ἐν μιᾷ στιγμῇ κατακομπατίζεται, δπως καὶ οἱ λοιποὶ προσκεκλημένοι Ἀλμονγαράροι. «Καὶ ἔτσι, καθὼς ἀναφέρει οἱ Βυζαντινὸς χρονογράφος Παχυμέρης, ἐτερμάτισε τὸν βίον του δ ἀδικος καὶ ἀνθάδης αὐτὸς βάρβαρος, ἀλλὰ τολμηρὸς καὶ ἀτρόμητος». Ἡτο μόλις τεσσαρακοντάτης.

Εἰς τὸ ἀκούσμα τοῦ φόνου τοῦ Καίσαρος Ρογῆρου καὶ τῶν πλείστων τῶν συνοδῶν του εἰς τὰς δόδοντας τῆς Ἀδριανούπολεως μανία λύστησε τοὺς κατέλαβε τοὺς Καλλιπόλεις Ἀλμονγαράροις οχυρώθησαν τάχιστα ἐν αὐτῇ καὶ ἀναφανδὸν ἐκήρυξαν τὸν πόλεμον πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. Εἶναι ἀπερίγραπτοι αἱ δηώσεις καὶ αἱ καταστροφαὶ τὰς δοπίοις εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν. Τὰ πέρι τῆς Καλλιπόλεως καὶ αἱ ἀκμάζουσαι πόλεις εἰς τὰ παράλια τῆς Καλλιπόλεως καὶ τὰς δοπίοις εἰς τὰς δοπίοις τῆς Μαρμαρᾶς ἐρημώθησαν κατοίκων, τῶν μὲν νέων πωλουμένων ὡς ἀνδραπόδων, τῶν δὲ λοιπῶν φονευομένων ἀσπλάγχνως. Μία νεκρικὴ ἥρεμία ἥπλωθη καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν. Ἡ φωνή: «Ἀραγώνιοι, ἀκονίσατε τὸν σίδηρον», ἥκουσε τὸ φοβερὰ καὶ ἡζωὴ ἐξηφανίζετο. ἔως ἐκεῖ δπου ἐφθανεν ἡ

ἀπαισία αὐτή κραυγή. Τὸ μῆσος καὶ ἡ λύσσα τῆς ἐκδικήσεως καὶ μία ἀκατάσχετος ὁρμὴ καὶ ἐπιθυμία πρὸς καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν ἐγέννων εἰς τὰς ψυχὰς τῶν παραδόξων αὐτῶν πολεμιστῶν τὸν ἔρωτα τοῦ ὀλέθρου.

”Ἄλλοτε ἐπ’ ὄνόματι τοῦ Χριστοῦ ὅμιοία κραυγὴ φανατικῶν δοξολογοῦσα τὸν Θεὸν ἐνέσπειρε τὸν τρόμον καὶ τὸν θάνατον εἰς τοὺς κατοίκους τῶν θερμῶν ἀφρικανικῶν πόλεων καὶ χωρίων, οἱ ὅποιοι εἰς τὴν ἱερὰν κραυγὴν «Δόξα εἰς τὸν Θεόν», ἐτρόμαζον περισσότερον παρ’ ὅσον ὅταν ἤκουον τοὺς βρυχηθμοὺς τῶν λεόντων τῶν ἀφρικανικῶν ἐδήμων. ’Αλλ’ οἱ ροπαλοφόροι ἔκεινοι φανατικοὶ δι’ ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ ἐφόνευον τοὺς ἀπίστους καὶ αἰρετικοὺς νομιμούντες ὅτι εὐταῖ γίνονται ἀρεστοὶ εἰς τὸν Θεόν. Ή δομὴ ὅμως καὶ τὸ πάθος τῶν Ἀλμουγαβάρων ἦτο ἀκατάληπτα. Μόνον ἡ περιφρόνησις τοῦ θανάτου καὶ ἡ ἐπιθυμία πρὸς ἔξετέλισιν αὐτοῦ ἥμπιοροῦσε νὰ ἔξηγήσῃ κατά τι τὴν μανίαν ταύτην τοῦ ὀλέθρου.

Μάτιην οἱ αὐτοκρατορικοὶ ἐπεχείρησαν τὴν
ἔξοντωσιν τῶν ἐπιγένεων αὐτῶν διαβόλων. Ἡ
νίκη πάντοτε ἔστεφε τοὺς Ἀλμουγαράδους.
Ἡ συνεχής δὲ αἰνὴ ἐπιτυχία καὶ θρίαμβος
τοῖς ἔδωσε τοιοῦτο θράσος ὥστε καὶ ἄλλας
ἐπαρχίας, μὴ δηθείρεισας ἔτι, ἀπεφάσισαν νὰ
ἐπισκεφθῶσιν. Οὕτω ἐντὸς δλίγον ἡ Θράκη
ἡ Μακεδονία καὶ ἡ Θεσσαλία ἔγειναν ἔρ-
μαιον τῶν ἀγρίων καὶ βαρβάρων αὐτῶν δρόδων.

Μακοδό καὶ περιέργος εἰς ἄκρων εἶναι ἐφε-
ξῆς ή ἔξελιξις τῶν τυχῶν τῆς Καταλανικῆς
ἔταιρίας. "Ο,τι ἀδυνατεῖ εὐκόλως ή ἀνθρωπίνη
φαντασία νὰ συλλάβῃ παρουσιάζεται εἰς τὰς
σελίδας τῆς ἰστορίας τῶν ἐτῶν αὐτῶν, συγ-
γραφείσας ἀπὸ ἕνα περιέργον τύπον ἰστορι-
κοῦ στρατιώτου, τὸν Ἰσπανὸν Μουντάνερ ἐκ
τῆς ἔταιρείας τῶν Ἀλμουγαράδων. Ἐκάστη
σελίς εἶναι καὶ μία εἰκὼν σκηνῶν ἀφαντάστων,
γεμάτων ἀπὸ ἄγριον μεγαλεῖον, αἱ δποῖαι
μῆδα ταῦτα διεγείρουν τὸν θλιψιασμὸν καὶ
τὴν ἔκπληξιν. "Υλη ἄφθονος καὶ δυσκολο-
φάνταστος, κατάλληλος διὰ λογογραφικὴν ἐρ-
γασίαν, ὅπου καλλιτέχνης συγγραφεὺς ἀκόπως
δύναται νὰ ἐπιτύχῃ θέματα ὑπέροχα, εἰκόνας
σπανίας, πλήρεις δυνάμεως καὶ μεγαλείου,
ἀπορρεούσας ἐξ ἐνστίκτου καὶ φυσικῆς ὁρμῆς
πρὸς τὸν πόλεμον καὶ μιᾶς κτηνώδους ἀφο-
σιώσεως πρὸς μίαν ίδεαν ἀδριστον, ή δποίᾳ
ῳδοῦσε τοὺς πολεμιστὰς τούτους πρὸς τὴν νί-
κην ἢ τὸν θάνατον. Ἡ ἀναζήτησις τύχης καὶ
ἡ ἄγνοιά των πρὸς ἐπιτυχίαν ταύτης δι' ἔργων

εἰδηνικῶν καὶ ήσύχων τοὺς ἔφερεν εἰς ἀπελ-
πισίαν κατὰ τὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἀνεδείκνυε
πάντοτε πολεμιστὰς ὑπερόχους, ἀνικήτους.

Μίαν ήμέραν αἴφνις ὁ μικρὸς ἀλλ' ἀτόδο-
μητος αὐτὸς στρατὸς εὑρέθη ἀνευ ἀρχηγοῦ
καὶ ὅδηγοῦ, σῶμα ἀνευ κεφαλῆς εἰς τὰς ἐρη-
μωμένας πεδιάδας τῆς Θεσσαλίας. Οἱ τελευ-
ταῖοι μεταξὺ τῶν μεγάλων ἀρχηγῶν των τοὺς
ἐγκατέλειψε καὶ ἔφυγε κυρφίως. Τρέλλα κατέ-
λαβε τότε ὀλόκληρον τὸ στράτευμα εἰς τὴν ἀπροσ-
δόκητον εὐδησιν. Ἀποτυφλωμένοι δὲ ἀπὸ ἔνα
ἀνόητον φόβον δτι ἔγιναν θῦμα προδοσίας
εἰς τόπον δπου πανταχόθεν ἐχθροὶ τοὺς πα-
φεύμόνευαν, ὅπως εἰς ἀγέλας καὶ ποίμνια ἔνας
αἰφνίδιος ὑποπτος κρότος ἢ θόρυβος πλησιά-
ζοντος ἀριμοῦ μεταδίδει σύγχυσιν καὶ πανι-
κὸν ἀκατανόμαστον ἐπιφέροντα τὸν ἀλλη-
λοσπαραγμὸν καὶ τὸν ὅλεμον αὐτῶν, ἡ ἀ-
γέλῃ αὐτῇ τῶν τυχοδιωτῶν ἀρπάσασα τὰ
δπλα λυσσωδῶς ἥρχισε νὰ ἀλληλοσπαραγάζεται
καὶ ἐν γιτῆ δρθαλμοῦ δεκατέσσαρες τῶν ἀξιω-
ματικῶν ἐσφάγησαν. Τὸ γεγονός τοῦτο παρέ-
λυσεν ἔφεξῆς τὴν ἀρρηγτον ἐνότητα τῆς ἐται-
ρίας. Μετεβλήθη αὐτῇ εἰς συμμορίας ληστρι-
κάς, αἵτινες ἐλυμαίνοντο τὴν δυστυχῆ Θεσ-
σαλίαν.

Τὸ τέλος τῆς ἡρωϊκῆς αἱματηρᾶς καὶ περιέργου αὐτῆς ὁδυσσείας τῆς Καταλανικῆς Ἐταιρίας ὑπῆρξεν ἡ ἐν Κωπαΐδι μάχη, δύον οἱ Ἀλμουγιόβαροι ἀντιπαραταχθέντες κατὰ τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων ὅλων τῶν Φράγκων ἡγεμόνων Ἑλλάδος, Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας κατετρόπωσαν αὐτὰ καὶ ἴδρυσαν ἐν Ἀττικῇ Ἰσπανικὸν Δουκάτον διαφέρεσαν ὑπὲρ τὰ ὅγδοικοντα ἔτη, καὶ ἔληξεν οὕτω ὁ πρωτάκουστος αὐτὸς στρατιώτικὸς τυχόδιωκτικὸς βίος διαρκέσας ἄπο τοῦ 1302 μέχοι τοῦ 1311.

'Ωμότης, ἀγριότης, θηριωδία ἔχαρακτήσιον
αὐτὸν καθ' ὅλην τὴν διάρκειάν του καὶ μ' ὅλον
τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν περιεργοτέρων καὶ χαρα-
κτηριστικωτέρων ἐπιδρομῶν τῶν γενομένων ἐν
Ἀνατολῇ. Κάτι τὸ ἵπποτικὸν ἀναμεμιγμένον
μὲ τὴν μεγαλειτέραν βαρβαρότητα καὶ σκλη-
ρότητα ψυχῆς, τὸ ἀτρόμητον καὶ τῆς ἀπελπι-
σίας τὸ ἀνίσχυρον ἐπ' αὐτῶν τοὺς ἔξεχώριζεν.
Ἐρρίπτοντο εἰς τὸν πόλεμον πρὸς ἀναζήτη-
σιν τῆς εὐτυχίας ἀπὸ αὐτὸν μόνον τὴν ἐπε-
ρίμενον, καὶ αὐτὸς πάλιν ὁ πόλεμος ὁ συνε-
πάγων τὸν ὅλεθρον ἥτον ἡ ἀρχὴ τῆς εὐτυχίας
των. Ψυχαὶ περιέργοι, μὴ ἀντιλαμβανόμεναι
καμμίαν ἥθικήν, καμμίαν ἀρετήν, ἀπεστρέ-
φοντο μόλις ταῦτα τὴν δοκιότητα.

Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ ἀκαταπονήτου βυζαντιολόγου κ. G. Schlumberger πλὴν τοῦ φωτὸς τὸ διοῖον φίπτει εἰς τὸν ἄγωνας τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ἀκολουθοῦν τὸ χρονικὸν τοῦ Ἰστανοῦ Μουντάνερο καὶ τὸν συγχρόνους Βυζαντινοὺς χρονογράφους Νικηφόρον Γρηγορᾶν καὶ Παχυμέρον, ἔχει προσόντα καὶ βιβλίους καθαρῶς λογογραφικοῦ. Περιγράφει μετὰ τόσης ζωηρότητος τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, ἐπιμένει τόσον εἰς τὰς περιεργοτέρας καὶ γεμάτας ἀπὸ μεγα-

λείον σκηνὰς τῆς δόμσσείας αὐτῆς, ὥστε νο-
μίζει κανεὶς ὅτι ἔχει πρὸ αὐτοῦ ἀληθινὴν
ἐποποίην τῆς ἐκστρατείας αὐτῆς, ἓνα ἔργον
φαντασίας καὶ ποιήσεως. Ἐπεσώρευσεν ὑλι-
κὸν διὰ λογογραφικὴν ἐκμετάλλευσιν ἄφθονων
καὶ ὀραιῶν διὰ τοὺς θέλοντας καὶ δύναμένους
νὰ ἐμπνευσθοῦν ἐξ αὐτοῦ. Δι᾽ ἡμᾶς δὲ τοὺς
“Ελληνας ἡ συγγραφὴ αὕτη εἶναι πολύτιμος
διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ἴστορίας τοῦ ἔθνους
μας, καὶ τῶν δυσχερειῶν τὰς δροίας ὑπέστη
τοῦτο κατὰ καιρούς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΚΡΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρὸς τὸν Ἐκλαμπρότατον

κόμητα Βιάρον Α. Καποδίστριαν.

Κατά τὸ 1821 ἔτος καλόγεροι τινὲς ἐκ τοῦ Ἀγίου Ὁροντοῦ ἥκιθον εἰς τὴν Κορήτην ἔχοντες μαζί των καὶ τὸν θησαυρὸν τῶν Μοναστηρίων των δηλ : τὴν ἀγίαν ζώνην, τὴν κάραν τοῦ ἀγίου Ἀρδέκου, καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν στολισμένον μὲ διάφορα ἀτίμητα πετράδια. Κατόπιν τὴν 24 Ἰουνίου οἱ Τοῦνοι ὁρμησαν ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν καὶ πρῶτον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Μητροπόλεως ὅπου εἰνόσκετο διὰ Μητροπολίτης μ' ὄλον τὸν καῆρον καὶ μετὰ πολλῶν ἔπιτελοντες τὴν θεάν μυσταγωγίαν ὅπου εὑρέθησαν καὶ οἱ ἄνω εἰρημένοι καλόγηροι τοῦ Ἀγίου Ὁροντοῦ. Τελειωθείσης δε τῆς λειτουργίας ὁρμησαν οἱ ἔχθροι διὸ ἀγριολύκοι ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας τὰς δοπίας εἶχον κλείσει οἱ παρενεργέντες Χριστιανοί κατέσφραξαν ὄλους τοὺς ἐκεῖ εὑρεθέντας Χριστιανούς, δμοίων καὶ τὸν Μητροπολίτην μὲ ὄλους τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ἰερεῖς, καὶ τέσσαρους ἐκ τῶν ἄνωθεν καλογήρων Οἱ δὲ συνάδελφοί των βαστῶντες τὰ ἄνω ἵερα μέντα λείψαντα ἐλυτρῷθησαν, οἵτινες καὶ λαβόν-

* Αημοσιεύομεν, μὲ τὴν ὁρθογραφίαν τοῦ κειμογράφου τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐξ ἀντιγράφου τὸ ὅπου μᾶς ἐστάλη ἐκ πηγῆς αὐθεντικῆς. Τὸ δόμα τοῦ ἀποστελλόντος διὰ λόγους ἰδιαιτέρους παρεκλήθημεν ν' ἀποιωπήσωμεν.

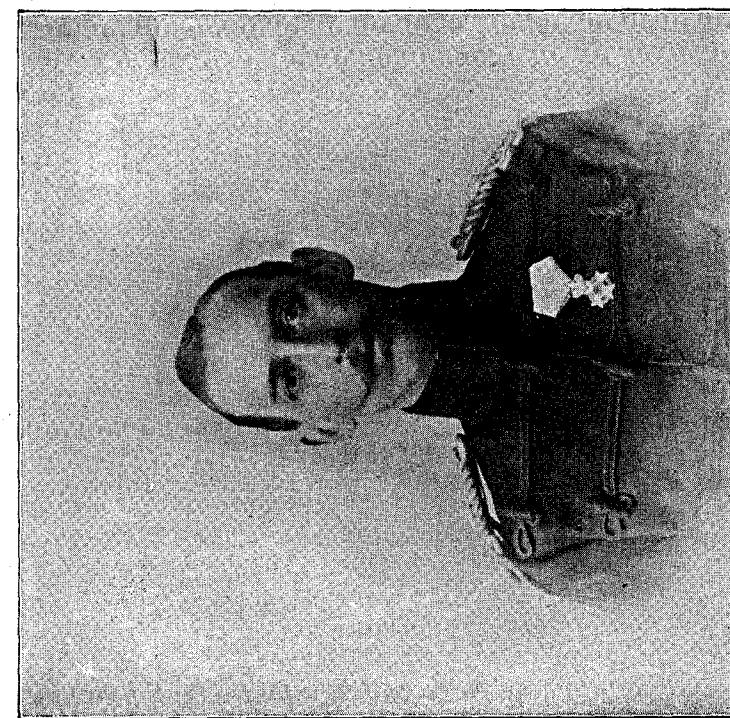
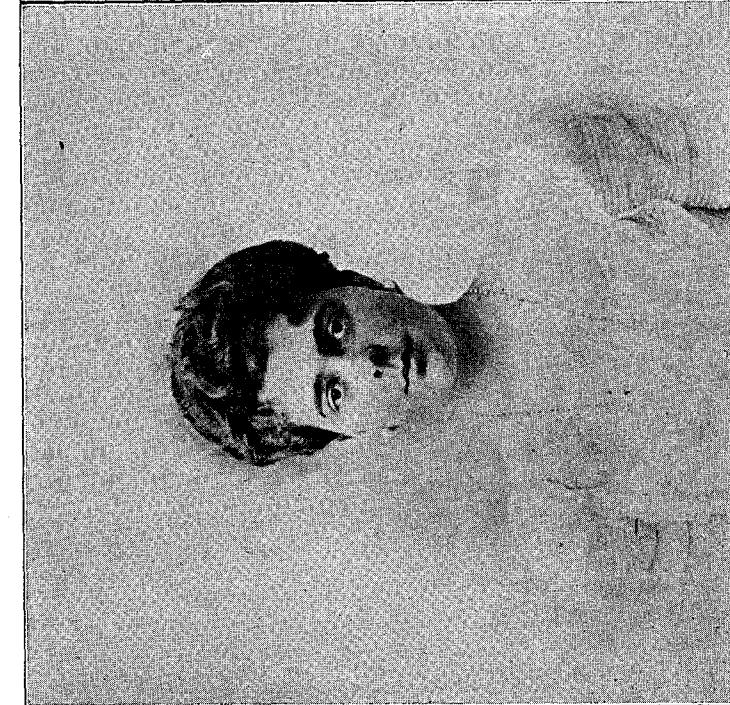
Σ. τ. Δ

τες τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Κονσόλου τῆς Α. Μ. τῆς Μεγάλης Βρετανίας, δυναμικού Δομένικο Σανταντώνιο, ὅμοῦ μὲ τοὺς Ἱερωμένους θησαυροὺς καὶ ἄλλα διάφορα ἀφιερώματα τούτων ὅμοῦ καὶ χρήματα μετὰ παρέλευσιν δέ τινων ἡμερῶν ἐποδύθαλεν δὲ Κόνσολας αὐτὸς πρὸς τοὺς ρηθέντας καλογέρους διὰ δὲ Πασιᾶς ἔητει νὰ τοῦ παραδοθοῦν δῆλοι οἱ θησαυροὶ διποῦ εὑρίσκονται εἰς τὴν ἔξουσίαν των. Βιασμένοι οἱ καλογέροι ἐπαράδωσαν εἰς εἰρημένον Κόνσολον τὴν ἀγίαν Κάραν, καὶ κλειδόσαντες τὸ ἔξω κλίφι τῆς ἀγίας ζώνης, τὸ διποῖον ἥπτο ἀργυροῦν, καθὼς καὶ τὸ κλίφι τοῦ τιμίου σταυροῦ τὰ παρέδωσαν λέγοντες διὰ εἰς ἐκείνην τὴν ταραχὴν ἔχασαν τὰ κλειδία, καὶ διὰ εἶναι τὰ ἄγια μέσα κλειδωμένα δροίως καὶ 48 χιλιάδες γρόσια διὰ νὰ τὰ παραδώσῃ τοῦ Πασιᾶ. Ἀγνοεῖται δῶμας ἀν τῷ δοτὶ τὰ ἐζήτησεν δὲ Πασιᾶς. Κατὰ δὲ τὸ 1822 ἔτος περὶ τὰς 10 Φενρουάριον μὲ ἐμβαρκάρισεν δὲ Κόνσολας τῆς Γαλλίας δυναμικόν Δουκᾶς Μπόζος μὲ μίαν Μπουνμπάρδαν Φραντζέσκιην φροτιωμένη μὲ διάφορα εἴδη τῆς Κρήτης, διὰ νὰ μὲ εὐγάλη εἰς Σύραν ἡ δοτία ἐπήγαινεν εἰς Κωνσταντινóπολιν μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀφοῦ ἐμβαρκαρόθητην, ἔφεραν καὶ τοὺς τρεῖς Καλογέρους εἰς τὸ ἴδιον καράβι, οἱ δοποῖοι ἐκρατοῦσαν 12 τζουνβάλια γεμάτα ἀφιερώματα διάφορα τῶν Χριστιανῶν, τοία σεγνούκια καὶ ἔνα μπαστόλον καὶ ἐσηκώθημεν εἰς τὰ πανιά, ἀκολονθοῦντες τὸν δρόμον μας, ἐπήγαμεν ἔξω τῆς Σαντορίνης ἀνέμου δὲ σφοδροῦ γινομένου ἐβιά-

σθημεν νὰ ἐμποδίσωμεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σπιναλόγκας τῆς Κρήτης· ἔξω δὲ τοῦ λιμένος τούτου μᾶς ἐποσκάλεσεν ἔνα καράβι σπετζιώτικον κρουσάρικον, τὸ δποῖον ἀφοῦ μᾶς ἔδεσε μᾶς ἐτράβα δῆλην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκταν ἥλθεν ἡ πάσαρα τοῦ καραβίου καὶ μᾶς ἐβηζητάρισε πέρονοτας μαζή των τὰ χαρτία τοῦ καραβίου τὸν λοιπόμον καὶ ἔνα ἀπὸ τὸν τρεῖς καλογέρους καὶ ἐπειδὴ ἀκόμη τὸ πλοῖον ἀπὸ τὸν ὑπερβολικὸν ἄνευμον τοῦ ἀκολουθούσαμεν καὶ ὅντας διγηγορώτερον τὰ ἔχεια τοῦ καραβίου χωρὶς νὰ τὸ βλέπωμεν τελείως καὶ βλέποντας δικαπέτανος μᾶς δῆτι τὸ καράβι δὲν ἐφαίνετο ἐμπόδισεν δπίσω καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐπήγαμεν εἰς Σπιναλόγκαν καὶ εὐγήκεν ἔξω δικαπέτανος καὶ πάλιν ἐπέστρεψε τὴν δευτέραν ἡμέραν πάλιν εὐγήκεν ἔξω καὶ μετὰ παρέλευσιν μᾶς ὥρας ἥλθον ἐπάνω εἰς τὸ καράβι δύο καΐκια μὲ τούρκους καὶ ἐπήγαν τὸν Καλαγέρους, τὸν δποῖον ὡς φαίνεται ἐποδόδωσεν δικαπέτανος καὶ πέροντάς τους τὸν ἔκτυπησαν μὲ τὰ μαχαίρια ἀφίσαντες αὐτοὺς ἡμιθανεῖς καὶ εὐγάζοντάς τους ἔξω τὸν ἐστειλον εἰς τὸ μεγάλον Κάστρον εἰς τὸν Πασάκα καὶ τὸν μὲν ἔνα τὸν γεροντότερον τὸν ἐκρέμασαν, τὸν δὲ ἄλλον τὸν νεότερον τὸν ἐχάρογσαν τοῦ Μουζούρι ἀγάρ τὴν ἐρχομένην ἡμέραν ἐστειλεν δικαπέτης τῆς Σπιναλόγκας εἰς τὸ καράβι τὸν γραμματικὸν τοῦ διὰ νὰ περιλάβῃ τὰ δσα πράγματα εἰχον οἱ Καλόγεροι καὶ ἐπερίλαβε μόνον τὰ τοίλα σεντούκια λέγοντάς του δῆτι μόνον αὐτὰ εἶναι αὐτῶν τῶν Καλογέρων τὰ πράγματα τὸ δὲ μπαούλον λέγοντάς του δῆτι εἶναι ἰδικόν μου τὸ ἀφῆσεν καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας τὸν ἐστειλαν πάλιν δπίσω διὰ νὰ πάρῃ καὶ τὸ μπαούλον καὶ ἀντὶ τοῦ ἰδικού μου νὰ μὲ ὑποχρεώσῃ νὰ τὸ ἀνοίξω διὰ νὰ ἰδῇ τι περιέχει μέσα· ἐγὼ δὲ μὴ θέλοντας νὰ τοῦ ἀνοίξω μὴ ἔχοντας καὶ τὰ κλειδία, ἐξήτησε διὰ νὰ τὸ πάρῃ στανικῶς· καὶ γνωρίζων δῆτι εἰς αὐτὸν τὸ μπαούλον ενδισκονται δῆλοι αὐτοὶ οἱ ιεροὶ θησαυροὶ τοῦ ἐποδόβαλον νὰ τοῦ δώσω γρόσια νὰ μὲ τὸ ἀφήσῃ, καὶ παρενθὺς ἐπῆγεν ἔξω λέγοντας τοῦ μπέη δῆτι τὸ μπαούλον εἶναι ἰδικά μου φοῦχα γεμάτο· καὶ μετὰ δύο ὥρας ἐπέστρεψε ζητῶντας μου δέκα χιλιάδες γρόσια διὰ νὰ μοῦ τὸ ἀφίσῃ· Ἐγὼ προσποιούμενος δῆτι δὲν ἔχω γρόσια τοῦ ἐποδόσφερα τὸ φρούριον μου μὲ τὴν καδένα του καὶ μὲ διάφορας βούλαις στοχαζόμενος μήπως εὐχαριστήθῃ μὲ αὐτὸν αὐτὸς δύμως δὲν εὐχαριστήθῃ μὲ αὐτὸν ἄλλα μοῦ ἐξήτησε καὶ ἄλλα γρόσια λέγοντάς μου δῆτι αὐτὸς μόλις ἀξίζει γρόσια ἔξακόσια καὶ βλέποντας τὸ ἀμε-

τάθειον τῆς γνώμης του τοῦ ἐποδόσφερα 140 γονυμπιέδες καὶ εὐχαριστηθεὶς μὲ αὐτὰ ἀνεχώρησε καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν δικαπέτανος ἐσήκωσε τὴν μπονυμπάρδαν καὶ τὴν ἀραξεν εἰς τὸ νησὶ διομαζόμενον Ντία ἀπέναντι τοῦ μεγάλου Κάστρου, δποῦ ἦτον καὶ ἄλλα καράβια εὐδωπαϊκὰ ἀραμένα καὶ ἀφοῦ ἀράξαμεν δικαπέτης δικαπέτης βρετάνος ἐστειλεν ἐπάνω τὸν ἀδελφόν του διομαζόμενον Ἀντώνη-Σανταντώνιο διὰ νὰ λάβῃ τὰ μείναντα πράγματα τῶν καλογέρων· Ἐλθὼν δικαπέτης Σανταντώνιος ἀδελφός τοῦ Κορσόλου ἐξήτησε τὴν κλειδαριὰ τοῦ μπαούλου καὶ ἀροίξας αὐτὸν ἐλθεν εἰς αὐτὸν τὴν ἁγίαν ζώνην, τὸν δύο σταυροὺς μὲ τὸν ἀτιμήτους λιθούς καὶ διάφορα ιερὰ ἀμφια δσιμικὰ καὶ πολύτιμα μαλαγματικὰ ἀφιερώματα τῶν χριστιανῶν τὰ δποῖα ἐπερίλαβε μετὰ τῶν δώδεκα τζουνβαλίων ἀσιμικὰ καὶ ιερὰ σκεύη καὶ πρὸς τὸ ἐσπέρας δικαπέτης Μπονυμπάρδα ἀνεχώρησε διὰ Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐπειδὴ τὸν ὑποπτεύομον ως προδότην ως ἀπεδείχθη, ἐμβῆκα εἰς ἔνα ἄλλον καράβι· καὶ τὴν ὥραν δῆπον ἐμβῆκα μὲ ἐπαράδωσεν ἔνα γρόσιον γρόσια βουλωμένα μὲ τὴν βούλαν τοῦ διὰ νὰ τὰ παραδώσω εἰς τὸν Κόρσολαν τὰ δποῖα καὶ αὐτὰ ἀπαρδένενον τὴν ἁγίας ζώνης καὶ ἀμέσως τὰ παραδέωσα εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφόν του Ἀντώνιον δῆσις ἀμέσως τὰ ἐξεβούλωσε καὶ τὰ ἐμέτρησε, τῶν δποίων δικαπέτης στοχάζομαι νὰ ἦναι 10 ἔως 12 χιλιάδας ἀν δὲν λανθάνομαι ἀφοῦ τὰ ἐπερίλαβε μοὶ ἔδωσε ἰδιόχειρόν του ἀποδεικτικὸν διὰ τὴν περιλαβὴν αὐτῶν τὸ δποῖον ἐπαράδωσε εἰς τὸν κύριον Γεράσιμον Σβορόνον εἰς Σύραν ἐπειδὴ μὲ εἶπεν δῆτι εἶναι ἐπίτροπος τῶν Καλογέρων τοῦ Ἅγιου Όρους διὰ νὰ ἐξετάσῃ δῆτι αὐτὰ τὰ πράγματα· Αὐτὸς λοιπὸν δικαπέτης Σανταντώνιος ενδισκεται εἰς Σαντορίνην δῆσις καταχρατεῖ δῆλα αὐτὰ καράβις νὰ δώσῃ οὔτε εἰς τὸ ἔθνος οὔτε εἰς κανένα κοινὸν τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ’ ως ἄλλος ἐχθρὸς τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος οἰκειοποιήθη καὶ οἰκειοποιεῖται ἀχρι τῆς σήμερον· Αἴα τοῦτο λοιπὸν Ἐκλαμπρότατε ἥλθον ἐνταῦθα νὰ γνωστοποιήσω πρὸς τὴν Α. Ἐκλ· διὰ νὰ κοινοποιήσῃ πρὸς τὴν Σ. Κυβέρνησην τῆς Ἑλλάδος διὰ νὰ ἀποσπάσῃ τὸν δικαπέτην τούτους θησαυροὺς καὶ τὰ ιερὰ σκεύη, τὰ χρήματα τὰ δποῖα καὶ ζῶντες οἱ καλογέροι καὶ μετὰ θάνατον τὸν δικαπέτην αὐτὸν ἀπαρδένενον εἰς τὸ ἔθνος· καὶ μέρω εὐσεβάστως.

“Ο πολίτης
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΝΑΡΔΑΚΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

Θέατρον Νεαπόλεως: „Τὸ Στοίχημα“, παραμύθι εἰς πράξεις τρεῖς, ἔμμετρον, ύποδιστας Ιωάννου Πολέμη.

Η «χώρα τῶν ὀνείρων» δύπου διαδράματιζεται το παραμύθι του κ. Πολέμη, εἶναι ὅπως κάθε δίληχθη χώρα. "Έχει ἔνα ὕδραιον παλάτι, μὲ πολλὰς θύρας καὶ μὲ διπλᾶ παραπετάσματα, διὰ νὰ εἰμιορύν νὰ κρύπτωνται εὐκόλα αἱ βασιλοπούλαι καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ κρυφακούντων. "Έχει ἔνα βασιλέα ἄγαθόν, εὔπιστον, χονδροκομμένον καὶ δίλγον τι ξύλινον. "Έχει μίαν βασίλισσαν κακήν, μοχθηράν, διεφθαρμένην, ἀπίστον, — καὶ φυσικά, ἀφοῦ δὲν εἶναι μητέρα ἀλλὰ μητριὰ τῆς ὕδραιάς βασιλοπούλας. "Η ὕδραιά βασιλοπούλα ἔχει τὴν παραμάναν τῆς, τὴν ἀγνότητά της, τὴν εὐαισθησίαν τῆς καὶ ἀρκετὴν δόσιν πονηρίας: πρὸς τὸ παρόν μισεῖ τὴν μητριάν της καὶ λατρεύει τὸν πατέρα της. Τὸ παλάτι ἔχει ἔνα σωρὸν αὐλικούς, φλυάρους, περιέργους καὶ ἀνάλατους, καὶ ἔνα κῆπον «ἀνθόσπαρτον» δύπου ρεμβάζουν οἱ ἔρωτευμένοι. "Οπως οἱ αἰῶνες, καὶ τὰ παλάτια ἀντιγράφουν ἀλληλα...»

Η ὕδραιά βασιλοπούλα, —'Ανθοῦσα τὴν λέγουν — εἶναι εἰς ὕδαν γάμου. "Ο πατέρας τῆς ἐπιμυμεῖ νὰ τὴν ὑπανδρεύῃ, καὶ εὐτυχῶς οἱ γαμβρὸὶ δὲν λείπουν. Τρεῖς εὐρίσκονται τόρα εἰς τὸ παλάτι, διεκδικοῦντες τὴν ἀρρών τῆς χειρα: δὸς Ροδερίγος δοὺς τῆς Βενετίας, δὸς Πολέμη τῆς Περιγάμου καὶ δὸς Πολέμη τῆς Ραιδεστοῦ. 'Αλλ' ή 'Ανθοῦσα, — δύπος συμβαίνει συχνά, καὶ δχι μόνον εἰς τὰ παραμύθια — δὲν δέχεται κανένα. Δὲν θέλει νὰ ὑπανδρεύῃ, διότι, φεύγουσα, θάφινε μόνον τὸν πατέρα τῆς μὲ τὴν κακήν βασίλισσαν Φλώραν, τὴν μητριάν της, τὴν δόπιαν φοβεῖται:

... Δὲν πρέπει ἐγὼ νὰ φέγω.

Γι' ἀγάπη τοῦ πατέρα μου κάθε μου πόθο πνίγω.

Ο νοῦς μου πρέπει ἀκούμητος ἐδῶ νὰ παραστέψῃ

Γιὰ νὰ προφθάνη κάθε τί ποῦ δὲν νοῦς της θά του πλέκη.

Καὶ διὰ νὰ κερδίσῃ καιρόν, καταφεύγει εἰς τὸ ἔξης στρατήγημα. Τὰς ἡμέρας ἔκεινας, δὸς πα-

τέρας τῆς εἶχε προσκαλέση ἔνα περίφημον ζαγράφον, τὸν Πάμφιλον, διὰ νὰ τῆς κάμη τὴν εἰκόνα τῆς. Πρὸς τὴν εἰκόνα αὐτὴν οἱ τρεῖς μητριῆρες πρέπει νὰ ἔκφράσουν, καθένας μὲ τὴν σειράν, τὸν ἔρωτά των, καὶ δῶπιος κατορθώσῃ νὰ τὴν συγκινήσῃ μὲ τὰ λόγια του — τὴν εἰκόνα — νὰ τὴν κάμη

... συγκάνησο νὰ νοιώσῃ
καὶ νὰ την δείξῃ φανερά στὴν δψι της...

ἔκεινος θὰ εἶναι δὲ ἐκλεκτός, ἔκεινος θὰ γίνῃ ἀνδρας τῆς βασιλοπούλας.

Αὐτὸς εἶναι τὸ στοίχημα, τὸ δόπιον προβάλλει εἰς τὸν πατέρα τῆς ή 'Ανθοῦσα. Τόρα δμως ἔχει καὶ ἄλλον λόγον, πολὺ σπουδαιότερον ἀπὸ τὸν φόβον τῆς μητριᾶς, διὰ νὰ ἐπιμείνῃ: 'Αγαπᾶ τὸν ζωγράφον Πάμφιλον, — ἡμιποροῦσε νὰ γίνῃ διαφορετικά; — καὶ δ μυστικός της πόθος εἶναι νὰ τὸν ὑπανδρεύῃ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὰ δνειρά της θὰ ἐπραγματοποιοῦντο, καὶ εἰς τὸ παλάτι θὰ ἡμιποροῦσε νὰ μείνῃ, φρουρὸς ἀκούμητος τοῦ πατέρα της καὶ κατάσκοπος τῆς μητριᾶς της. Τόρα, εἶναι δλως διόλου περιτίδων νὰ σᾶς εἴπω, διότι καὶ δ ζωγράφος ἐπίσης ἀγαπᾷ τὴν βασιλοπούλαν. 'Αλλά:

Κι' δ πὸ γοργόφτερος ἀετός, ποῦ ξεκινᾷ ἀτ' τὰ κάστρα
Οσφ ψηλὰ κι' ἀ σηκωθῆ, μπορεῖ νὰ φύσῃ τάστρα;

Ἐ, αὐτὸς θὰ τὸ ίδοιμεν...

Ο πατέρας τῆς βασιλοπούλας δέχεται τὸ στοίχημα, καὶ οἱ τρεῖς μητριῆρες ἐτοιμάζονται νὰ ὑποβληθοῦν εἰς τὴν παραδόξον δοκιμασίαν. 'Αλλ' οἱ τρεῖς ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ μείνουν δύο. Τὸν πρῶτον καὶ τὸν καλλίτερον, τὸν δοῦκα τῆς Βενετίας, τὸν θέλει διὰ λογαριασμὸν της ή Φλώρα. Τοῦ κατηγορεῖ τὴν προγονήν της, τοῦ ἔκφράζει ἔρωτα, τὸν καταφέροντα, καὶ εἰς μίαν στιγμὴν πίπτει στὴν ἀγκαλιά του. Τὴν ὥραν ἔκεινην ἵστα-ἵστα νὰ καὶ δ βασιλεύειν.

κρίνει κάτι φοβερὸν εἰς τὸ σκότος τῆς αἰθούσης, καὶ ζητεῖ φῶτα διὰ νὰ βεβαιωθῇ... 'Αλλ' ή 'Ανθοῦσα, ή δρόποια ἵτο κρυμμένη ὑπὸ τὸ διπλοῦν παραπέτασμα καὶ τὰ εἶχεν ἀκούσει καὶ τὰ εἶχεν ἰδῇ δλα, ἔξορμα, ἀπωθεῖ τὴν μητριάν της, καὶ — πρὸς ἔλθουν τὰ φῶτα — ἀντικαθιστᾶ τὴν Φλώραν εἰς τὰς ἀγκαλιας τοῦ Ροδερίγου. Καὶ ὅταν πλέον φῶταν τὰ φῶτα, δ βασιλεὺς δὲν βλέπει — δπως ἐνόμισεν εἰς τὴν ἔρχην — τὴν σύζυγόν του ἀπίστον, ἀλλὰ τὴν θυγατρέα του... βιαστικήν καὶ δλίγον παράσπονδον. Διότι εἶχε κάμει τὴν ἐκλογήν της, χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὸ στοίχημα... 'Εν τούτοις δ ἀγαθὸς βασιλεὺς τὴν συγχωρεῖ προσυμότατα, καὶ δέχεται ως γαμβρόν τοι τὸν δοῦκα τῆς Βενετίας.

'Απὸ ἐδῶ ἀρχῆς τὸ δοῦκα τοῦ Παμφίλου 'Ο δυστυχὴς ζωγράφος δὲν γνωρίζει, διότι ή 'Ανθοῦσα του ἡναγκάσθη νὰ φανῇ διότι θέλει τὸν Ροδερίγον, μόνον καὶ μόνον διὰ νάποκρύψῃ τὸ αίσχος τῆς μητριᾶς της καὶ νὰ σώσῃ τὴν τιμὴν τοῦ πατέρα της. Τὸ μυστικόν της τὸ κρύπτει ἀπὸ δλους, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν ἀληθινὸν ἔραστην. Οὕτως ἐπέρχεται ωρῆς, δ ζωγράφος πετῷ τὰ πινέλα του, ἀφίνει ἡμιτελῆ τὴν εἰκόνα, καὶ φεύγει. Μόνον διὰ τῆς μεσιτείας τῆς παραμάνας — ή δρόποια ποιὸς ἔρει τί τοῦ εἴπεν, — φαίνεται διότι ἐπιστρέφει καὶ τὴν ἀποτελείωνει 'Αλλὰ τὸν ἔρωτα ἔχει διαδεχθῆ ή ἀπόγνωσις. 'Εν τούτοις ἐπέρχεται ἔξηγήσις μεταξὺ 'Ανθοῦσας καὶ Ροδερίγου. 'Η Βασιλοπούλα τῷ λέγει διὰ ποῖον λόγον ἐδέχθη τὴν κεῖρά του, καὶ τὸν διαβεβαιοῦνε διότι δὲν τὸν ἀγαπᾶ, διότι ποτὲ δὲν θὰ τὸν ἀγαπήσῃ, καὶ διότι θὰ τὸν ἀκολουθήσῃ διάσυγος μόνον κατὰ τύπους. 'Ο Ροδερίγος, δ δρόποιος μετενόησεν ἀμέσως διὰ τὴν στιγμαίαν καὶ ἔνοχον ἴδιοτροπίαν του πρὸς τὴν Φλώραν, δρκεῖται διότι μόνον τὴν 'Ανθοῦσαν λατρεύει. 'Αλλ' ή κόρη φυσικὰ εἶναι ἀκαππός, καὶ δ δοὺς μένει μὲ τὴν ἔλπιδα, διότι θὰ τὴν κατακτήσῃ μετὰ τὸν γάμον... 'Ελογχίστεν δμως χωρὶς τὴν Φλώραν, ή δρόποια, εἰς τὴν κατόπιν σκηνής, ἀμα βλέπῃ διότι ὁ ἔραστης ἔξεφυγε πλέον ἀκό δ τὰ δίκτυα της καὶ διὰ ἐννοεῖ νὰ πάρῃ τὴν 'Ανθοῦσαν, μαίνεται, τοῦ ἀποσπῆτοῦ διδίον του ξέφος καὶ τὸν πληγόνει δανατηφόρως. Προστρέχει καὶ πάλιν δ δυστυχὴς βασιλεύς, δλλ' αὐτὴν τὴν φράσαν... ή 'Ανθοῦσα δὲν εἶνε κρυμμένη ὑπὸ τὸ παραπέτασμα. 'Ο Ροδερίγος ἐκπνέων δμολογεῖ τὰ πάντα, καὶ ή ἔνοχος Φλώρα συλλαμβάνεται..... διὰ νάπαγκονισθῆ.

Ούτω διὰ τὸ στοίχημα ἀπομένουν μόνον δέον: δ πρίγκιψις τῆς Ραιδεστοῦ καὶ δ πρίγκιψις τῆς Περιγάμου. Συναδροῦσονται δλοι ἐν πομπῇ εἰς τὴν αἰθούσαν τοῦ θρόνου — ἐκεὶ εἶναι καὶ δ ζωγράφος Πάμφιλος — καὶ πρῶτος δ πρίγκιψις τῆς Περιγάμου προβάνει καὶ λέγει πρὸς τὴν εἰκόνα αὐτὰ τὰ λόγια:

Ποὺς νοῦς τὰ κάλλη σου θὰ κρίνη;

Τῆς χαρανγῆς οἱ κρίνοι,

Τ' ἀηδόνια τοῦ Μαγιοῦ, τὰ νυκτοπούλια,

Τάστρα ποὺ σέργει η Πούλια,

Καὶ χιλιάδες χίλια

Μαργαριτάρια στὰ κογχώλια,

Καὶ κάθε τί ποῦ δ Πλάστης ἔχει πλάση

Μὲ πόδο, καὶ τὸ χάρισ στὴν πλάση

Νὰ μαγεύῃ τὴν ψυχή μας, νὰ τὴν κάνῃ

Καὶ τὸ θάνατον ἀκόμα νὰ ζεχάνῃ

"Όλα ἐκεῖνα ἐστάθηκαν μπροστά σου

Κ' ἔφαλα: «Ω κόρη, στάσου.

Κότταξέ μας

Ἄγγιξέ μας

Δός μας χρόμα, φωνή, φῶς.

Ο χρυσός σου ἀδελφός,

Ο ήλιος, δὲν μπορεῖ νὰ δώσῃ

Τόση ἀσπράδα μήτε τόση

Δάμηρ... Κόρη, κύτταξέ μας,

Άγγιξέ μας...»

.....

Η ζωγραφιὲ μένει δλωσδιόλου ἀσυγκίνητη, — ήτο επόμενον — καὶ δ πρῶτος κάμει. "Ερχεται ή σειρὰ τοῦ δευτέρου. 'Αλλ' δ Πρίγκιψις τῆς Ραιδεστοῦ ἀρνεῖται νὰ κάμη τὸ πείραμα καὶ προφασίζεται τὸ κακότεχνον καὶ τὸ πρόστυχον τῆς εἰκόνος:

Πῶς θέλετε σηκωθῆση νὰ δείξῃ στὴ μορφή της
Μία ζωγραφιὰ κακότεχνη κ' ἀχαρη, ποῦ δ τέχνης
Μηδὲ ζωὴ τῆς ἔδωσε, μηδ' ἔκφρασι, μηδὲ ἀλλο;

Ο Πάμφιλος τότε ἔξανίστααι, μαίνεται, νβρίζει, καὶ εἰς τὴν καλλιτεχνικήν του παραφράσαν, — καὶ εἰς τὴν ἐρωτικήν του ἀπελπισίαν — ἀρπάζει τὸ πινέλο, τὸ βουτῷ εἰς ἔνα χρῆμα, καὶ μὲ μίαν πινελιάν, καταστρέφει τὸ ἔξγον του — ή τούλαχιτον προσπαθεῖ...

'Αλλὰ γίνεται κ' ἐδῶ διότι ἔγινε μὲ τὸ σφουγγάρι τοῦ 'Απελλοῦ. "Οπως ἐκεῖνο, σφενδονισθὲν μὲ δρμήν, ἀπετύπωσεν εἰς τὴν ἐντέλειαν τὸν ἀφρόδιτον εἰς τὸ στόμα τοῦ κέλητος, (δ δοποῖος εἶχε φέρη εἰς ἀπελπισίαν τὸν ζωγράφον), οὔτω καὶ ή τυχία, ή δργήλη πινελιά τοῦ Πάμφιλου... συγκινεῖ τὴν εἰκόνα, ἀλλάζει τὴν ἐκφρασίν της καὶ τὴν κάμινε νὰ κλαίῃ! 'Ο Πάμ-

φιλος ἐκέρδισε τὸ στοίχημα τοῦ γάμου!... Αὐτὸ φωνάζει τόρα ἡ Ἀνθούσα, πρὸς γενικὴν ἐκπληξιν. Καὶ τὸ ἔξηγει ὠραιότατα:

... Μὲ μὰ γραμμή τον ἀλλαξεν δψι ἡ ζωγραφιά... Τὰ λόγα τοῦ τεχνίτου δὲν εἶνε χρώματα, γραμμές; ..... Πατέρα μου, τὸν ἄγαπο, τὸν θέλω, τὸν λατρεύω... Κανένα δὲν ἀγάπησα... μόνον αὐτὸν καὶ σέρα!

Ἐτελείωσεν! "Ἄς κροτήσουν τὰ τύμπανα καὶ ἀς ἥχησουν αἱ σάλπιγγες... Ἡ ὠραία βασιλοπούλα στέφανόνεται τὸν Πάριφιλον, καὶ κάθυνται ἐκτίνοι καλὰ κ' ἐμεῖς καλλίτερα.

Πραμύθι... βεβαίως, τὸ ἔμμετρον αὐτὸ δρᾶμα τοῦ κ. Πολέμη εἶνε παραυθί. "Ἄν μ' ἐρωτᾶτε μάλιστα, ἐγὼ θά το ἥθελα περισσότερον παραμύθι καὶ δλιγάτερον δρᾶμα." Ἡ, ἀν προτιμᾶτε τεῖς, περισσότερον δρᾶμα καὶ διόλου παραμύθι. Διότι, δπως εἶνε τόρα, ἀν τὸ κρίνη κανεὶς μὲ μεγάλην αὐστηρότητα, θὰ εῦρῃ ἵσως ὅτι δὲν εἶνε οὔτε παραμύθι οὔτε δρᾶμα.

Μὰ τί εἶνε ἐπιτέλους;

"Ἀπλούστατα, εἶνε ἔνα διαλογικὸν ποίημα τοῦ κ. Πολέμη, σύγχρονον, λυρικῶταν, δπως κάθε λυρικὸν ποῦ ἔγραψεν ἔως τόρα, μὲ τοὺς ἰδίους στίχους, μὲ τὸν ἰδιον τρόπον, μὲ τὴν ἰδίαν ἀφέλειαν, μὲ τὴν ἰδίαν τρυφερότητα, μὲ τὴν ἰδίαν αἰσθηματολογίαν. Ο

Πάμφιλος, δ ἡραράφος, εἶνε αὐτὸς δ ποιητής, καὶ ἀγαπᾷ τὴν τέχνην του δπως τὴν ἀγαπῆ δ κ. Πολέμης — μὲ τὰς ἰδίας λέξεις — καὶ ἐκφράζει τὸν ἔρωτά του πρὸς τὴν βασιλοπούλαν, δπως θὰ τὸν ἔκέφραζεν δ κ. Πολέμης — μὲ τὰς ἰδίας λέξεις — πρὸς τὰς ἀνευ στέμματος βασιλοπούλας, τὰς δποίας ἡγάπησεν... εἰς τοὺς στίχους του τοῦλάχιστον. Θέλω νὰ εἴπω, ὅτι τὸ νέον αὐτὸ ἔργον δὲν ἀνεβίβασε καὶ πολὺ τὸν κ. Πολέμην, οὔτε ὡς δραματικόν, οὔτε ὡς λυρικόν. Μένει ἐκεῖ ποῦ ἴσταθη πρὸ καιροῦ, — καὶ εὐτυχῶς στέκεται τόσον καλά, ὥστε δὲν εἶνε νὰ λυπηθῇ κανεὶς διὰ τὴν στασιμότητα...

Καὶ ἐν τούτοις, θὰ ἐποιημοῦσα νὰ ἡτο τὸ ἔργον καθεαυτὸ παραμύθι, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Κάτι, ποῦ νὰ μου ἐνθυμιᾶζῃ, καὶ ὡς ὑπό-

θεσις καὶ ὡς ἐκφρασις — προπάντων ὡς ἐκφρασις — τὰ παραμύθια τῆς κυρούλας, κάτι ποῦ νά μεταφέρῃ εἰς τὸν μαγικόν, τὸν μακρυνὸν καὶ φανταστικὸν ἐκεῖνον κόσμον, δ ὅποιος εἶνε δ ἀληθινὸς κόσμος τῆς ποιήσεως. Ἀπὸ τοὺς ἰδιούς μας, αὐτὸ τὸ κατοχθόνει τελείως, διαν διηγεῖται παραμύθι, δ κ. Γρυπάρης. Εἰς τὰς θαυμασίας του συνθέσεις, δὲν ὑπάρχει οὔτε μία φράσις, οὔτε μία λέξις, ποῦ νὰ μὴν ἀνακαλῇ δλόκληρον παρελθόν, ποῦ νὰ μὴν ἀνοίγῃ διαμιᾶς τὴν χρυσόθυραν τῆς παραδόσεως. Ἀπεναντίας, εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Πολέμη, μολονότι τρίπορτον, δὲν ἥκουσυ σχεδὸν οὔτε μίαν λέξιν ὠραίαν, παλαιάν, χαρακτηριστικήν, λέξιν παραμυθιοῦ. Ο κ. Πολέμης δὲν ἀγαπᾷ νὰ ἔρευνῃ τὰ παλαιά μας, τὰ μεσανατονικὰ θησαυροφυλάκια, οὔτε διαν γράφῃ πραμύθια προτιμᾶς τὰς νέας λέξεις καὶ τοὺς νέους τρόπους τοῦ ἐκφράζεσθαι. δ δὲν ἡραράφος του Πάμφιλος σκέπτεται καὶ δμικεῖ, δπως θὰ δμιλοῦσε καὶ δ κ. Ἰσκωβίδης, δὲν ἡτο ποιητής.

Τὰ ἴδια θὰ ἔλεγα καὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ «Στοίχηματος», τὸ δποίον εἰς τὰς περισσοτέρας του λεπτομερείας εἶνε ἔνα δρᾶμα, ἀν δχι σύγχρονον, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἀσχετον μ' ἐκεῖνα τὰ ἀγρίως ὠραία, τὰ φωτεινῶς συμβολικά, τὰ τραγικῶς μοιραία, τὰ δνειρωδῶς δμιχλώδη δ τὰ ἀπαραμίλως χαριτωμένα δράματα τῶν παραμυθιῶν. Ωρισμένως δ καλὴ κυρούλα δὲν θά το ἀνέγνωριζεν!

Αὶ ἐλλείψεις αὐταί, αὶ δποίαι ἀφαιροῦν ἀπὸ τὴν φιλολογικὴν ἀξίαν, συντείνουν πολὺ εἰς τὴν σκηνικὴν ἐπιτυχίαν. Ἀλλως τε καὶ οὔτω τὸ ἔργον τοῦ κ. Πολέμη εἶνε ὠριμόν, ἀρτιον, εύμορφον καὶ πολὺ διασκεδαστικόν, καὶ δς τοιοῦτον ἥρεσε κ' ἐχειροκροτήθη τόσον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ διεάτρου τῆς Νεαπόλεως. Ἐπειτα δ καλὸς θίασος μᾶς τὸ παρουσίας φιλοτίμως, μὲ δλην τὴν ἐφικτὴν εἰς ὑπαίθριον θέατρον μεγαλοπρέπειαν, καὶ μὲ τὴν λαμπρὰν ὑπόκρισιν τοῦ κ. Δαμάσκου (Πάμφιλου) καὶ τῆς Κας Λαλαούνη (Ἀνθούσας). Καὶ τὸ «Στοίχημα» θὰ παιχθῇ πολλὰς φοράς, μολονότι οὶ θίασοι μας προτιμοῦν νὰ παίζουν μεταφρασμένα ἔργα, τὰ δποία κάμινουν μὲν τὴν ἰδίαν εἰσπραξιν, ἀλλὰ χωρὶς νάφαιρηται ἀπ' αὐτῆς... τὸ ποσοστὸν τοῦ συγγραφέως.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

Ο ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ. Καὶ μία μικροῦλα εἰδησις, δ ὅποια δὲν θ' ἀναζητηθῆ ἀπὸ δύο λαιμάργους δφθαλμοὺς εἰς τὴν ἐφημερίδα, δὲν θὰ κάμῃ τὸν δρόμον της εἰς τὰ καφρενεῖα οὔτε θὰ ἔξαπλωθῇ εἰς τὰς συνοικίας, ἀλλ ἡ δποία ἐκδεύθη μαζὶ μὲ τὸν νεκρόν. Ἀπέθανεν ἔνας δημοσιογράφος. Εἰς τὸν τόπον μας δ ὑάνατος τῶν ἀνθρώπων τῆς πένας εἶνε παντοτε μία στερεοτύπια εἰς τὰς ἐκδηλώσεις του. Δέκα ἀνθρωποι μὲ τοὺς ἀνχένας σκυφτούς, δς νὰ ἦνε ἐπάνω των τὸ βάρος μιᾶς καὶ τῆς αὐθῆς μοίρας, πηγαίνουν βιαστικοὶ νὰ ἔξαφανίσουν ἔνα συμπαλαιστήν. Εἰς δλας αὐτὰς τὰς μικρὰς πομπὰς αὶ δποίαι ἔχουν μίαν ἀπέραντον σιωπήν, τίποτε δὲν ἀλλάζει. Ἡ φυσιογνωμία των μένει πάντοτε μία, φυγόκοσμος καὶ ἀπόκοσμος. Κάποτε εἰς παρομοίαν συνοδείαν, ἔνας ἀνθρωπος τοῦ δποίου 30 χρόνια ἔσταξεν τὸ ένα μετὰ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὸ ἄκρον τῆς πένας του, ἐψιθύρισε μέσα εἰς τὴν σιωπὴν τῆς πομπῆς μὲ δλην τὴν πίκραν τῶν λευκῶν του μαλλιῶν.

— Ἐνας ἔνας φεύγομε.

— Καὶ πῶς φεύγομε! ἀπήντησεν ἔνας ἄλλος. Κατὶ ψιθυρισμοί, ὡς αὐτοί, εἶνε τὰ μόνα μυστικὰ ἐλεγεῖα τῆς πένας, δ ὅποια ἔχει τοὺς θαυμάτους της τόσον κυρφοὺς ἀπὸ τὸν κόσμον, δσον φανερὰ καὶ ἀφθονα εἶχε δ' αὐτὸν τὰ καθημερινά της μειδιάματα. Εἶνε κάπως φυσικὸν νὰ κηδεύεται μὲ δέκα ὑάνθρωπούς ἔνας συγγραφένς ποῦ δὲν εἶχε κονθένταν μὲ ἄλλους, ἐκτὸς τῶν ἀνθρώπων τῶν βιβλίων του. Ἀλλ ἔνας δημοσιογράφος; Ὁ ἀνθρωπος ἀπὸ τὸν δποίον 100,000 ἀναγνῶσται ἔχουν τὴν ἀξίωσιν νὰ ξήσουν πέντε ὠραὶς τοῦλάχιστον εἰς τὸ καφρενεῖον τὴν τριπλῆν ζωὴν τοῦ ἀέρογου, τοῦ συνταγματικοῦ πολίτου καὶ τοῦ Ἑλληνος, δ ἀνθρωπος διὰ τὸν δποίον διανωνία ἔξυπνα κάθε πρωῒ μὲ ἀξιώσεις, τὸ κράτος μὲ ἀξιώσεις; Ἐπὶ τέλους δὲν εἶνε αὐτὴ δ Ἑλλάς, δ ὅποια ζῆ, γελᾷ, κλαίει, κάμνει πόλεμον μὲ μίαν ἐφημερίδα;

— Η φρήμη δ ὅποια σήμερον φθάνει ἔως τοὺς ἀγροὺς τῆς Ἑλλάδος, δὲν εἶνε αὐτὴ ποῦ

φέρει ἐπάνω εἰς τὰ μεγάλα της λευκὰ πτερά δλα τὰ κηρύγματα, δὲν εἶνε δ Κάδμος τοῦ ἀγρότου, δὲν εἶνε δ ποιητής διὰ τὸν χυδαῖον, δὲν εἶνε δ ἄμβων διὰ τὸν ἀνήμερον, δὲν εἶνε τὸ καράβι μὲ τὰ μηνύματα διὰ τὸν ξενιτευμένον, καὶ δὲν εἶνε δ σφυγμὸς δ ὅποιος τινάσσει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ αἷμα τῆς μεγάλης καρδίας μιᾶς φυλῆς; «Μίαν φορὰν εἶχομεν ἀληθινὴν δημοσιογραφίαν.» Ἐστω, ἀν καὶ αὐτὸ εἶνε δύο λέξεις τόσον αὐθαίρετοι! Ἀλλὰ μίαν φοράν, δταν εἶχομεν τὴν δημοσιογραφίαν ἐκείνην, δ ἐφημερίδας δὲν ἡτο δ ζωὴ μας. Ἡτο σχεδὸν τὸ Κυριακάτικο μας ἀνάγνωσμα, δπως θὰ ἡτο καὶ ἔνα βιβλίον, ἔνα ἀνάγνωσμα ἐνδιαφέρον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους μόνον ποῦ ἐγνώριζον τί εἶνε δ Βίσμαρκ. Σήμερον εἴμεθα εἰς τόσην ἀπόστασιν ἀπὸ τότε! Ἡ ἐφημερίδα — δ ζωὴ μας — δ ἐφημερίδα. Καὶ δημοσιογράφος; Εἶνε δ ἀνθρώπωπος φυσικὰ δ ὅποιος ωμομίζει τὸ κέφι τῆς ήμέρας, ἀπὸ τὴν πρωΐην ὧδαν ποῦ θὰ ξαπλωθῇ ἐπάνω εἰς τὸ κρεββάτι μας ἔνα σιδερωμένον εύωδιαζον χαρτί, ἔως τὰ μεσάνυκτα δταν θὰ τὸ συναντήσωμεν εἰς τὸ καφρενεῖον οἰκτρὸν κουρδέλι τῆς περιεργείας.

— Εστρεφα προχθὲς εἰς τὴν κηδείαν διὰ νὰ δλω δλους αὐτοὺς τοὺς κουρθλιαστάς, καὶ δὲν εἶδα γύρω μου παρὰ μόνον τοὺς ἰδίους ἀνθρώπους, τὰ δέκα σκυφτὰ κεφάλια. Οι ωμηοὶ οἱ δποίοι κατεδίωξαν μίαν φορὰν τὸν σημερινὸν νεκρόν, καὶ τὸν ἐσταμάτησαν εἰς τὸν δρόμον, καὶ τοῦ ξφανσαν τὸν ὄμοιον καὶ τοῦ ξέρητησαν τὴν χάριν νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν ἀδημασίαν δὲν ηξεύρω ποῖον οἰκογενειακόν των θρίαμβον, δ ὅποιος δὲν εἶχε καμμίαν ἐπήρειαν ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς· οι ωμηοὶ τοὺς δποίους ἐδημιούργησε μία κάνησις τῆς πένας του· οι ωμηοὶ εἰς τὴν μαράντην ποῖον οἰκογενειακόν των θρίαμβον, δ ὅποιος δὲν εἶχε καμμίαν ἐπήρειαν την φωτός· οι ωμηοὶ ἐπὶ τέλους οι δποίοι διὰ τὰ γεγονότα τῆς ήμέρας δὲν ἡμποροῦσαν νὰ ἔχουν γνώμην καὶ ἐπεριμέναν τὴν ἰδικήν του· οι δποίοι δὲν εἶχον μειδίαμα καὶ ἐδανείζοντο τὸ ιδικόν του· αὐτοὶ δὲν ἡσαν εἰς τὴν φτω-

χικήν πομπήν. 'Αλλ' αὐτὸς εἶνε θεσμὸς καθὼς εἴπαμεν. 'Ο ἄγριος θεσμὸς μιᾶς λήθης, ή δούσα εἰς τὸ βάθος της εἶνε ηθικὴ μοῦχλα. Τί ἐπάγγελμα! Αἱ πικρίαι του δὲν φαίνονται παρὰ εἰς τὸν θάνατον. Ἐν τούτοις κάτι μένει ὑπὲρ ὅλους αὐτοὺς τοὺς πικραμένους νεκροὺς ποῦ διαβαίνουν, μένει ή ἵστορία τοῦ δημοσιογάφου, μένει ή ζωὴ τοῦ ἀττικοῦ πνεύματος. Κάποτε θὰ γραφῇ βέβαια μία ἵστορία τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων καί, ἀν δ μελετητῆς τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἔχῃ τὸ καθολικὸν βλέμμα ποῦ εἶχον οἱ κριτικοὶ δῆλων τῶν ἐποχῶν, τὸ πνεῦμα τοῦ 'Αθηναίου μεθυγράφου, ἀπὸ τῆς τοῦ «Ἄστεος» μέχρι σήμερον, αὐτὸ τὸ πνεῦμα ποῦ ἔφθασεν εἰς τὰ ἀφαντα τῆς λεπτότητος, δεν θὰ ἀποθάνη. Βέβαια «μίαν φορὰν εἴχομεν ἀληθινὴν δημοσιογραφίαν.» Καὶ δ Γιουβενάλης ἀκόμη ἔλεγεν δτι οἱ ἀγρόται Σαβῖνοι, οἱ πατέρες των, ἥσαν καλλίτεροι τῶν

τὴν μεγάλην δύναμιν τῆς πένας του. Τὰ πιεστήρια τὰ σημερινὰ ἐβρούντο υστατοῦνται γύρω του, σκορπίζοντα ἐφημεριδας.

Τί σκέπτεσθε; τὸν ἡρώτησα. Κανένα φιλιπ-
πικὸν κατὰ τῆς νέας δημοσιογραφίας;

— "Αχ! φύλε μου. Τί πρόδος είνε αυτή.
Εις τὴν ἐποχὴν μας πολεμούσαμε νὰ διώ-
ξωμε τὸν "Οδωνα μὲ ἔνα χειροκίνητον πιεστή-
ριον ! "Αν εἴχαμε τότε τὰ σημερινὰ πιεστήρια,
τί εὐκολώτερα θὰ εἴμεθα;^δδημοσιογράφοι, τί
δρόμο θὰ ἔπειρεν ή ίδεα !

Ο προχθεσινὸς νεκρός, ἐπῆγεν εἰς τὸν τάφον φέρων καὶ αὐτὸς τὸ βάρος μιᾶς ἀστείας καταδίκης, ἡ δόπια δὲν εἶχεν οὔτε ἔχει δικαιολογίαν. Ἐμαθα ὅτι ἀπέθανε μόλις ἔκλειε τὸν φάκελλον ἐνὸς γράμματος ἀπευθυνομένου πρὸς τὸν γράφοντα τὰς γραμμὰς αὐτάς. Δὲν ἐτόλμησα ἀκόμη νὰ τὸ ἀνοίξω. Είμαι βέβαιος ὅτι τὸ γράμμα θὰ λέγῃ:

« Ἀγαπητέ μου,

ἡμέραν τελευταίως συνήντησα μέσα εἰς τυπογραφεῖα ἐφημερίδος ἔνα ἀπὸ τῶν παλαιοτάτους δημοσιογράφους, γέροντα λευκόν, ὃ δποῖος ἔχει ἀκόμη τὰ μυαλά του ὅπως ἔχει ἀκόμη και

ΧΑΡΗΣ ΗΜΕΡΙΝΟΣ

ГРАММАТА ТЕХНИ ЕΠΙΣΤΗΜΗ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

VIGILIA DI NOZZE. Υπὸ τὸν τίτλον αὐτὸν ὁ Ἰταλὸς ποιητὴς κ. Γουνιέλμος Δαμιάνη, γνωστός καὶ ὡς ἐνθουσιώδης ἔλληνιστής, μεταφράσας ἦδη νεοελληνικά τινα ἔργα εἰς τὴν Ἰταλίκην καὶ συνεργάτης προσφύλκης τῶν «Παναθηναίων» ἔξεδωκεν ἐπιθαλάμιον φῶθην ἐπὶ τοὺς γάμους τῆς ἀδελφῆς του. Η ὡραία φῶθη τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ δεινώνει μίαν τάσιν ἐπιστροφῆς πρὸς τὸν κλασικισμόν, συγκερασμένον μὲ κάποιαν δόσιν φωμαντισμοῦ καὶ κάποιαν χάριν καὶ ενιατισμάσιαν ἐντελῶς νεοεριτοτικήν. Μία ἐλεγειακῇ πνοῇ ἐμψυχώνει τὸ ποίημα αὐτό, εἰς τὸ δόπιον ὁ ποιητὴς ἀποχαιρετᾷ τὴν νύμφην, ἀπέρχομεντην τῆς πατρικῆς οἰκίας, κατὶ ποῦ διοικάζει τὰ δάκρυα, τὰ δόπια ὄνομαζόμεν δάκρυα χαρᾶς, καὶ τὰ δοτῖα πάντοτε ἀναβλήζουν ἀπὸ τὴν πηγὴν τῆς αἰώνιας μελαγχολίας, η δοπία ενδισκεται εἰς τὸ βάθος ὅλων τῶν ἀνθρώπων πραγμάτων. Εἰς μίαν ὥραιαν ψυχικὴν διάθεσιν, εἰς τὴν δοπίαν συγχέονται ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη, ὁ ποιητὴς ὑμνεῖ τὸν ἵερον ἔρωτα τὸν δόπιον καλεῖται σκιάσεις ὑπὸ τὴν ὑψηλήν του μαργείαν, τὴν εὐθυμίαν καὶ τὰ δάκρυα ἀπὸ τὰ δόπια, καθὼς «ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὴν βροχὴν ἀνθίζει ὁ κάμπτος, ἡ ψυχὴ ἀπαλύνεται καὶ γονιμοποιεῖται».

ΤΟ ΛΑΤΙΝΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ. Μία τάσις, ἔνας συνασπισμός οὐτως εἰπεῖν, ἐκδηλοῦται εἰς τὰ δυτικά ἔθνη πρὸς ἀναγέννησιν τοῦ λατινικοῦ πνεύματος ἢ πρὸς ἀντιδρασιν κατά τῆς ἐπιφρόνης τοῦ βορρᾶ. Πρό τινος ιδρύνθη εἰς Παρισίους τὸ θέατρον τῶν «Λατίνων» μὲ πρόθι Παρισίου παμπά αποκλειστικῶς ἀποτελούμενον ἀπὸ ἔργα γαλλικά, ιταλικά, ισπανικά, πορτογαλλικά. Παραλλήλως πρὸς τὸ θέατρον ιδρύονται περιοδικά μὲ τὸ αὐτὸ πρόγραμμα καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν γνωστῶν φιλολόγων ἡ «Λατινικὴ Επιθεώρησις», ἡ «Λατινικὴ Ἀναγέννησις». Ἡ Ἰταλία ἀκολουθεῖ τὸ παραδειγμα τῆς Γαλλίας καὶ ἡδη ἄγγελλαι ταῦτα καὶ ἔκει ἡ ἔκδοσις τοιούτου περιοδικοῦ. Πολλοὶ Γάλλοι συγγραφεῖς ἦψανον τὴν λατινικὴν σημαίαν ἐν τῇ φιλολογίᾳ: ἐβάρυνε ὑπὲρ τὸ δέον ἡ νεφελώδης καὶ σκοτεινὴ ψυχὴ τῶν βορείων λαῶν. Τοῦτο δὲ σημαίνει ὅτι κηρύγγεται πολέμος κατά τῶν ἀλλού φιλολογῶν. Ποτὲ δὲν θὰ ἀποκλεισθῶν τοῦ θεατικοῦ κόσμου τὰ ἀριστογράμματα τῆς τέχνης εἰς οἰαγδήποτε ἐθνικότητα καὶ ἀν ἀνήκουν: ἐπιβάλλονται μόνα των ἀλλ ἡ τάσις αὐτὴ πρὸς ἀπελευθέρωσιν ὅπτο τοῦ φόρτου τῆς βορείου φιλολογίας είναι λίσσως σύμπτωμα ζωῆς καὶ ρώμης τῶν λατινιῶν λαῶν.

QEATPON

ΕΙΣ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΤΩΝ ΛΑΤΙΝΩΝ παρεστάθη τελευταίως εἰς Παρισίους ὁ Φρέδος Λουΐς δὲ Σοῦζα τοῦ Πορτογάλλου δραματικοῦ Ἀλμένδα Γκάρρετ. Τὸ δρᾶμα τοῦ Γκάρρετ ἔχει τὴν ἀρχὴν τοῦ εἰς τὰ παραδόσεις τῆς Πορτογαλίας καὶ ἐνθυμίζει τὸν βασιλέα Σεβαστιάνον, ὃν ὁ λαός πιστεύει ως μὴ ἀποθανόντα — ὅλοι οἱ λαοί συγγενεύουν — ἀλλ᾽ ἔξαφανισθέντα τὴν

αυτήν ἐποχὴν καθ' ἣν ἔξηφανίσθη καὶ ἔνας ἄλλος ηρως τῆς μάχης Ἀλκαζάρ-Κεβιό καὶ περὶ τὸν διποῖν ἔξελιστεα τὸ δρᾶμα τοῦ Γκάρρετ. Εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ ἔζητησεν ὁ Πορτογάλλος ποιητὴς τὴν ὑπόθεσιν τῆς τραγωδίας του. "Οπως ἡ Καιτείτης ἐνεπενθήσθη τὸν Φάουντ εἰς τὸ θέατρον τῶν νευρῶν στις τινα, λέγει ὁ Θεόφιλος Μπράγα, οὗτον καὶ ὁ Γκάρρετ ἤννογεν δὲν τὴν δραματικὴν ἀξίαν τοῦ θρύλου τοῦ Φρεὶ Λουΐζ δὲ Σοῦζα εἰς ἔνα πλανόδιον θίασον τὸ 1818. Εἰς τὸ δρᾶμα αὐτὸν ἐὰν ὁ Γκάρρετ εἰσάγῃ δλίγα μόνον στοιχεῖα καθαρῶς φανταστικά, ἥξενθει διμως νά προσδώσῃ εἰς τὰ αἱσθήματα τὸ ὑπέροχον τοῦ Σαζέπηρ, εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν χαρακτήρων τὴν καθαρότητα τὴν λογικήν, καὶ τὴν φυσικότητα εἰς τὸ ὑψιστον σημείον τῆς ἀληθείας.

Διὰ τὸν Γκάρετ "ἢ φιλολογία εἶναι προϊὸν τοῦ ἐδάφους καὶ εἰς αὐτὸν ὀφείλει νὰ ἐπανέλθῃ ὅπως ἐπαναλάβῃ νέας δυνάμεις".

Εναντίου ενορείξεις, και τον οποίον εξαφάνισε παταγευρίσκει. Η ἀπελπισία τῆς Μαγδαληνῆς δὲ Βιλένα, λέγει δ. Ιερέπεγκος τῆς ὁποίος δὲ πρῶτος σύνυνος Δὸν Ζουάν τῆς Προτογαλλίας ἔξηφανίσθη μετά τοῦ βασιλέως του Δὸν Σεβαστιανοῦ κατὰ τὴν μάχην Ἀλκαζάρ Κεβίρ, ὁ τρόμος αὐτῆς τῆς μητρός τῆς ὁποίας μόνον ἀμάρτημα, μετὰ ἐπταετεῖς ματαίας ἀναζητήσεις, ὑπῆρξεν ἡ ἰδέα ὅτι ἔμεινε πρόγαμμα χήρα, (εἶναι ἀλλοδές ὅτι ειλέχην ἄλλοτε ἀγαπήσει τὸν ἄλλον) οἱ πλήρεις ἄλλογυς δισταγμοὶ τοῦ Τέλμου Παέξ, τὰ προσισθήματα τῆς κώρης ἡτοῖς ἐγεννήθη ἐκ τοῦ δευτέρου γάμου, ὁ πατριωτικὸς ἥρωϊσμός καὶ ἡ ψυχικὴ εὐνέατος τοῦ Δὸν Μανουὴλ δὲ Σουάν, αὐτὴν ἡ πάλη ἡτοῖς ἐπὶ μίαν στιγμὴν συγκλονίζει τὴν καρδίαν τοῦ προσκυνητοῦ, ἡ εἰλλεκτρίνεια, ὀλόνων αὐτῶν τῶν δυστυχῶν ὄντων, τὸ φίγος τοῦ πεπρωμένου ποῦ ἀκολούθει κάθε βῆμα των καὶ ἡ ἀνεκλάλητος ἀγονία τῶν ψυχῶν, αἱ δοπῖαι μοιραίως συνήτηθησαν εἰς μίαν ἀπάσιαν στιγμήν, τὸ τέκνον τοῦ ὀποίον τέλος θνήσκει ἐξ αἰσχύνης καὶ ἀπελπισίας, δύνανται γάρ συγκινήσουν τὸν θεατήν βαθύτατα.

ΤΟ ΔΕΙΠΝΟΝ ΤΩΝ ΚΑΛΟΓΗΡΩΝ. Πρό δύο μηνῶν, πλήρως ἐπιτυχίᾳ ἔστεγεν ἐν Ἰστανίᾳ «Τὸ Δεῖπνον τῶν Καλογήρων» τοῦ Ἰστανοῦ Ιουλίου Δάντα, παρασταθὲν εἰς τὸ θέατρον Δόνα. Αμάλια. Εἰς τὸ μονόπρακτον αὐτὸ δράμα φαίνεται καθαρότατα δὲ ἐλευθεριακὸ γαστρικό τῆς Προτοναλλίας.

γειούσι τραχανάτης ήτης Ηρόδογανας·
Τρεῖς καρδιάλιοι καθήμενοι είς πολυτελές δεῖπνον,
εἰς μίαν τῶν πλουσιωτάτων αἰδούσῶν τοῦ Βατικανοῦ,
δηγοῦνται τὰς ὡραίας ἔφωτικας των περιπτετείας· Ὁ
πρώτος εἶναι Ἰσπανός. Δι' αὐτὸν ὁ ἔρως εἶναι μία
ἀπαθία ἔξαφνική, τρομακή καὶ δονζουανική: ἡ ἐπι-
θυμία πάντοτε θνήσκει μετά τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ πο-

Δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῆς Παιδείας κ. Μομφερράτον, δὲ κ. Καραπάνος δωρεῖ εἰς τὸ ἔθνος πλουσιωτάτην συλλογὴν τοῦ ἀρχαιοτήτου τοῦ ναοῦ τῆς Δωδώνης καὶ ἄλλων. Ὡς γνωστὸν τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Δωδώνης ἔχει ἐνεργήσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν δὲ κ. Καραπάνος.

Τὴν πολύτιμον συλλογὴν ἀποτελοῦν :

Τὰ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Δωδώνης ἐν Ἡπείρῳ ἀνευρεθέντα ἀγαλμάτια καὶ ἐπιγραφαί, πρὸς δὲ ἄλλα ἀρχαῖα ἔξ ορειχάλκου, σιδήρου καὶ ἄλλων ὑλῶν, ἐκ τοῦ ἔχειτερου εἰσαχθέντα.

Αἱ πῆλιναι κόραι, αἱ ἀνευρεθένται εἰς τὸν ἐν Κερκύρᾳ ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ παριστᾶσαι τὴν θεὰν ὑπὸ διαφόρους στάσεις καὶ μορφάς.

Ἀρχαῖα ἀντικείμενα ὁρειχάλκινα, μαρμάρινα, πήλινα κλπ. ἀνευρεθέντα εἰς διάφορα μέρη ἐντὸς καὶ ἔκτος τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ αὐθούσια τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου, ἡ δοπία θὰ περιλάβῃ τὴν ἄνω συλλογὴν ὃντας διοικήσθη κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ εὐγενοῦς διοριτοῦ «Αἴθουσα Κονσταντίνου Καραπάνου».

Πολλοὶ τῶν ἐν Ἀθήναις καλλιτεχνῶν, πρωτοστατοῦντος τοῦ κ. Τακαβίδου ἀπρόθυναν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ὀδησσόφ κ. Γ. Μαρασλῆνην, διὰ τῆς δοπίας τοῦ παρακαλοῦν ὅπως, ἀπετελῶν ἔργον ἐντικόν, ἀγοράσῃς χάριν τῆς Πινακοθήρης Ἀθηνῶν τινὰ ἐκ τῶν ἀπομενόντων ἀκόμη ἔργων τοῦ Νικολάου Γύζη.

Εἰς τὸ παρόν τὸ θέατρον Τσόχα ἀνασκαπτόμενον οἰκότερον ενδέθη ἀρχαῖος τάφος μὲν ἐνεπίγραφον ἀνάγλυφον, παριστῶν ἄνδρα καὶ γυναῖκα κρατούσαν ὕδον εἰς τὴν δεξιάν. Τὰ χαρακτηριστικά τῶν δύο μορφῶν διακρίνονται τελείως. Τὸ ἀνάγλυφον εἶναι ἀριστης τέχνης.

Ο κ. Ε. Γλυμενόπουλος προσέφερε διὰ τὸ Μουσεῖον Ναυπλίου μεγίστης ἀξίας νομισματικὴν συλλογὴν τὴν δοπίαν ἀπαρτίζουν :

Πλήρης σχεδὸν σειρὰ τῶν βυζαντινῶν νομισμάτων ἀπὸ Κονσταντίνου τοῦ Μεγάλου μέχρι τοῦ τελευταίου Παλαιολόγου, χιλίων ἐκατὸν τὸν ἀριθμόν, ἐξ ὧν διακόσια χρυσᾶ.

Τριακόσια περίπου Πιτολεμαίων, Αλεξάνδρου, καὶ Γραικο-Ρωμαϊκά Ἀλεξανδρείας.

Υπὲρ τὰ χιλιαὶ Ἑλληνικά καὶ Ρωμαϊκά νομίσματα, παριστῶντα τὰ χαρακτηριστικά πλείστων Ἑλληνικῶν πόλεων καὶ τὰς προτομάς πάντων τῶν Ἀποκροτόων.

Περὶ τὰ πεντακόσια Βενετικά καὶ Φραγκικά μετάλλια καὶ νομίσματα, ἐν σίξ τὰ κοπέντα ἀναμνηστικά διὰ τὴν ἐκπόρθησην τοῦ Ναυπλίου καὶ ἄλλων Πελοποννησιακῶν φρουρίων.

Τριακόσια μετάλλια καὶ νομίσματα νεωτέρων χρόνων τῆς Ἑλλάδος, Τουρκίας καὶ τῶν πλείστων Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν, καὶ τίνα παλαιῶς κρίσεως Τουρκικά καὶ Ἀβυσσινιακά δύλα.

Πρὸς δὲ πάνθεον Αἰγαίωναν ἐκ χαλκῶν καὶ δρειχαλκίνων εἰδωλίων, πολλοὺς σπαραβέους, ἥνδρας καὶ διάφορα ἀντικείμενα τῆς ἀρχαίας Αἰγαίου.

Διακόσια περίπου πήλινα, εἰδώλια, ἀγγεῖα, πινάκια κλπ. διαφόρων ἑλληνικῶν τόπων.

Ἐν ἐκ τῶν ἀγορασθέντων ἐσχάτως δύο ἀγαλμάτια (τὸν Ἀσκληπιόν μᾶλλον η τὸν Ἡρακλῆ) ἐκ Μακεδονίας εἰσκομισθέντων.

Τὸ ἐν Ἀθήναις παρθεναγωγεῖον τῶν ἀδελφῶν Τριανταφυλλίδου, ἴδιωτος παιδικὴν βιβλιοθήκην προστίθεται τὰς μαθητρίας κατὰ τὰς ὁραὶ τῆς σχολῆς.

Ἐν τῷ Ζαππείῳ θά γίνη ἀπὸ τῆς 15 μέχρι τῆς 22 προσεχοῦς Αὐγούστου Ἐκθεσις ὁπαδῶν. Εἰς τὴν Ἐκθεσιν ὅπα συμμετέσχῃ καὶ ἡ Κρητικὴ Πολιτεία.

Εἰς τὸ διαγώνισμα τοῦ «Παραγασσοῦ» μονοποάκτων καιμαδῶν ὑπεβλήθησαν 29 ἔργα, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ κριτικὴ ἐπιτροπῆς ἀποτελούμενή ἐκ τῶν κυρίων Γ. Δροσίνη καὶ Κωστῆ Παλαμᾶ εἰσηγητοῦ, δὲν ἔκρινε κανέναν ἀξιον θραβείου.

Ιδιαιτέρας προσοχῆς μόνον ἔκρινησαν δύο, τὸ «Παντ' ἐσπάνι» καὶ ὁ «Μενεχές», διὰ κάποιαν λεπτότητα καὶ εὐφύιαν ἥτις δύμως δὲν προχωρεῖ μέχρι τέλους τῶν δύο κωμωδιῶν.

Ἐν Μαδρίτῃ ἰδρύθη Ἐκθεσις τῶν ἔργων τοῦ Ἑλληνος ζωγράφου Δομηνίκου Θεοτοκοπούλου. Ὁ Θεοτοκόπουλος ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τοῦ Βελασκές. Τὸ δονομα τοῦ Ἑλληνος καλιτέχου κατέζει μίαν τῶν ἔξοχωτέρων θέσεων εἰς τὴν ζωγραφικὴν καὶ πολλαὶ πινακοθήκαι τῆς Εὑρωπῆς κοσμοῦνται μὲ τὰ ἔργα του.

Πρὸ ἡμερῶν ἔωρασεν ἡ Γαλλία τὴν ἐκποστὴν ἐπετηρίδια τῆς γεννήσεος τοῦ γίγαντος μυθιστοριογράφου Ἀλεξάνδρου Δομιτίου.

NEA BIBLIA

Ἐξεδόθησαν.

ΚΡΙΣΙΣ τοῦ Λασσαρείου δραματικοῦ ἀγῶνος ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ Ν. Γ. Πολίτου. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΧΕΡΤΣΒΕΡΓ. Ιστορία τῆς Ἑλλάδος κατὰ μετάφρασιν Π. Καρολίδου Τόμος δεύτερος, τεῦχος τέταρτον. [Βιβλιοθήκη Μαρασλῆ ἀρ. τεύχ. 172]. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

Ο «ΕΛΕΓΧΟΣ» τοῦ κ. Αθανασιάδου ὑπὸ Επαμεινῶνδα Θ. Κυριακίδου. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΣΥΝΘΗΚΗ μεταξὺ τῆς Ἐρετικῆς δημοκρατίας καὶ Αλεξίου Καλλιέργου ὑπὸ Γ. Α. Ξανθούδιδου. Ἐν Ἀθήναις τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1902.

ΤΟ ΠΙΣΤΕΥΩ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ὑπὸ Ἐρνέστου Ναβίλ, μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Διακόνου Κλήμεντος Καρνατᾶ (Ἀθῆναι 1902 σχ. 16ον σελ. 80 δρ. 4).

ΧΡΥΣΑΝΘΕΜΑ λυρικαὶ ποιήσεις ὑπὸ Αἰμιλίας Κουντέλη (Ἀθῆναι 1902 τυπογρ. «Νομικῆς» σελ. 63 δρ. 2).

GYRIS von Marcel Montandon mit einer Einleitung von F. v. Lenbach, mit Porträt und 155 Abbildungen nach Gemälden und Zeichnungen (Bielefeld und Leipzig, Verlag von Velhagen Klasing 1902 mk. 4).

ΑΣΙΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ὑπὸ Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου (Ἀθῆναι 1902 τυπογραφεῖον Ἀνέστη Κονσταντίνου).

Ἄγγελλονται

ΠΡΩΤΑΙ ΒΟΗΘΕΙΑΙ ὑπὸ Θ. Φλωρᾶ, Ιατροῦ. (Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὀψειλίων, βιβλιών).

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΡΘΡΑ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ ὑπὸ τοῦ βιβλιοπωλείου Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΔΑΦΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ μηνιαίον ἐπιστημονικὸν περιοδικόν. Συντάξης Διευθυντῆς Σ. Γ. Βλαζιανός. Ἐγγραφὴ ἐπιστίας Ἑλλάδος δρ. 6, Ἐξαετερικοῦ φρ. χρ. 6, δδες Ζήνωνος 16.